

۱۹۳۵ آغستوس

برنجی مبلد

تورکيات مجموعى

استانبول دارالفنونى تورکيات استيفوسى طرفندە نشر ايديليدى

دير :

کوبىلى زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنوننده « تورک ادبى تارىخى » مدرسى

استانبول — مطبعه حاسره

۱۹۳۵

اورنہ آسیادہ

موغول قوتخانه قدر خریستیانلق

و . بارنولد

« رودولف شتوبه » طرفندن ۱۹۰۱ ده نشر ایدیلن آلمانجه ترجمه سندن
تورکجه به نقل ایدیلشد

مترجمی : کوربیلی زاده احمد جمال

آلمانجه ترجمه سنک مقدمه سی

بو اثر، هرشیدن اول موضوعنک علمی اهمیت دولا یسیله نشر ایدیلیور . غربی آسیا مملکتلرنک مدنی حیاتی ایچین عرب قوتخانه قدر خریستیانلق احتمالکله اک مهم بر موجودیت تشکیل ایدر . خریستیانلنک انتشارینی تاریخنک عمومی مناسبتلری داخلنده تلقی ایتک خصوصنده کی اهتامدن دولایی اثرک انتشاری تأخر ایتدی .

نسطوریلک ، شرق خریستیانلغی داخلنده قوه حیاتیه یی حائر بر موفع حاکمیتده بولوندیغی مدتیجه، جغرافی ساحه، اعتباریله سوریه ایله جوارنده کی همحدود حوالی یی استیلا ایتدی . شرقی و غربی آسیانک مدنی مبادله سنه خدمت ایدن یوللر خریستیانلغده خادم اولدی . بویوللر کیتدکجه شرقه دوغری اتساع پیدا ایدره ک ایران و تورکستان اورتیه سندن چینه قدر امتداد ایدر . ایسته اصل ایچ آنادولی ایله چینده درکه سریانی خریستیانلغنک بو اک اوزاق شعبه سی ایچین اوزون و تاریخنک مختلف تأثیرلره معروض بر حیات مقدر بولونمشدر .

شرق اورتیه قرنئی اولدن تقریق ایچین زمان حد فاصلنه چوقدن تجاوز ایدیلیور . شرق آسیا خریستیانلغنک انتشار واهمیتی حقنده مارقوبولونک شایان حیرت تصویر یی تقریباً سکز عصری قوجاقلایان بر تکاملک نتیجه سنی کوستریور . بالاخره موغول دوری ایله برابر تام برانقلاب وقوعه کلیور ؛ بونکله بردوره قاپانیورکه بودوره یی شرق اورتیه قرننک ایلك نصفی اوله رق اشارت ایده ییلیرز . بودوره تاریخی حیات اعتباریله برچوق زنگینلکاری احتوا ایدر . مختلف مدنیت یوللرنک قارشیلشدیغی ساحه ایسه تورکستاندر . بو ساحه نک تاریخی اهمیت جغرافیا اعتباریله مرکزده بولمنسنددر؛ بوراده سریانی ، چین ، هند و عجم حرث نفوذلری میدانه چیقمش و مختلف تأثیر و عکس تأثیرلره فوق العاده خصوصی و مشوش حرثی مناسبتلر یارامشدر . سوهن هه دنک کشفیاتی مرکزی آسیانک حرثی مناسبتلرنک تمامیه شایان حیرت و عین زمانده ذات مسئله اعتباریله زنگین تصویرلرنی میدانه چیقارمشدر . بوراده چارپیشان تاریخی رابطه لر چوق اولدیغندن ، تنبعات ایچین بک مختلف علملرک متوازیاً

وجودینه لزوم واردر . بوساحه داخلنده یاپیلان تاریخی تدقیقاته اشتراك ایدنلر آراسنده ایلک مرحلهده اولقی اوزره بوساساتی تثبیت ایدنلر، سینولوغ لردن ستانیلاس ژولین Stan. Julien، پوتیه l'authier، هائیری یول، فریدرخی هیرت Friedr. Hirth و جغرافیاجی فردیناند فون ریختهوفن در .

بونلردن باشقه، صوك زمانلرده مرکزی آسیای طاینتان قیمتلی اثرلیله روس عالمری کلیر . برآز اول بحث ایدیلن تاریخی تدقیقات ایله علاقه دار اولان محترم دوستم پترسبورغلی دوقتور وېلهلم بارتولدك تدقیق بنم ایچین بالخاصه پك قیمتداردر . بو تدقیقندن، ایکی سبیدن دولای، یالکز پك آزان علمی خبردار اوله بیللمش ایدی . بو اثر روسجه یازلمش در . «تورکستانده موغول دورندن اولکی زمانه عائد خریستانلق» عنوانی طاشیر . «بارون فون روزن» طرفندن روس آرکهاولوژی شرقی قسمی نشریاتی میاننده ساحه انتشاره قونلش در [ج ۸، سن پترسبورغ، ۱۸۹۴، ص ۳۲ - ۱] . اساساً روسجه یازیلان بو اثر دن استفاده پك چوقلرنجه ممکن اولمامش در . بوندن باشقه بوارك بزجه آلدله ایدلمسی پك مشکل در . چونکه مذکور آرکهاولوژی نشریاتی، آلمانیا ده پك آزان کتبخانه موجود در . بو اثر زنکین مالز مه احتوا ایدیور . بوسبیدن مورخلر ایله دینیات عالمرینك بو اثری پك قولای آلدله ایتملرخی تأمین ایتك بوش بر امل تلقی ایدلز صانیرم . دوقتور بارتولد بوخصوصه کی طلبمه موافقت لطفنده بولندی . مع مافیه اثرک آلمانجه سی روسجه متننه نظراً بر مقدار اهمیتیز تصحیحات ایله پك اهمیتیز تلقی ایدله مېجك توسیعاتی احتوا ایدیور ؛ حتی بعض نقطه لردن تمامیه یکی بر تدقیق ماهیتنده کوروله بیلیر . بر توسیعات، دوقتور بارتولدك مسوده لری کوزدن کچیره رك تصحیح ایتسی سایه سننده ممکن اولدی . بارتولد ترجمه یی کوزدن کچیررکن بعض ترجمه خطالرنی تصحیح ایتكله اکتفا ایتده دی، ۱۸۹۶ دن بری توسیع ایتدیکی تدقیقاتنك نتیجه سنی ده علاوه ایتدی . قسماً یکی آلدله ایتدیکی معلومات ایله بعض اسکی فکرلرنی تصحیح ایتدی و قساده بعض یکی معلومات علاوه ایتدی . دوقتور بارتولد دوستانه علاقه سنندن دولای اك حار تشکرلری تقدیمه ماریت ایدیورم . شوراسنی قید ایتکی مکه بارتولد موغول فتوحاتنه قدر اولان دوره یی احتوا ایدن مساعیسی ایله اکتفا ایتمه مشدر . بو اثرینی تعقیباً «موغول استیلاسی زماننده تورکستان» عنوانی روسجه بر تدقیق دها نشر ایتش در [ج ۱ : متنلر، ج ۲ : تخریبات، سن پترسبورغ، ۱۸۹۸ و ۱۹۰۰] .

آزده موضوع بحث برطاقم مسئله لری خصوصی مساعیم ایله کرار ایتدیق ایلدم . علاوه ایده بیلدیکم پارچه لری [اشارتی ایله کوستردم .

بو اثر، بنی بر چوق خصوصلرده تنویر ایتش در . قارلر ایچین ده فائده لی اولسنی تمی ایده رم . ملی ادبیاته مالک اولان روس لسانی عین زمانده علم لسانی حالتده یوکسلدیکندن بو اثر روسیه و آلمانیا ده کی علمی مساعی آراسنده بر متوسط رولی ایفا ایده جکدر .

روس تدقیقاتی، بالخاصه شرقی تتبع خصوصنده، علمک مختلف ساحه لرنده پك چوق قیمتدار مساعی ایله نتوج ایتش در . بوساحه ده کی معلوماتیزی، بزجه آلدله ایدلمسی ممکن اولمایان زنکین مالز مه صاحب روس عالمری واسطه سیله توسیع ایده بیلیرز . بومالز مه نك آلدله ایدلمسی خصوصنده لسانی مشکلات، اك اصغری بر درجه ده بیله وارد دکلدرد .

۱۸۸۶. سنه سنده سمیره چی [۱] ده کشف ایدیلن نسطوری کتابه لرندن بوکونه. قدر ۲۰۶ دانه سی معاینه ایدیلرک پروفور د. آ. قوولسون ایله اقاده چی اعضاسندن و. و. رادلوف [۲] طرفلرندن لسانی ماهیتلری تثبیت ایدلشد. بو اثره پروفور قوولسونک اورته آسیاده نسطوریلرک انتشاری حقنده کی بر مقاله سی علاوه ایدلش اولوب، بوساحده تکمیل اوروبا عالمی طرفندن استیثار ایدیلن بوتون مساعی بی هان کاملاً احتوا ایتکده در. مع مافیه اوروبا عالمی نیک تدقیقاتی، شرق محررلرنده بولدیغمز مالز مه یی توکتمکدن هنوز خیلی اوزا قدر. اورته آسیاده خریستیانلق حقنده بعض مونوغرافیلره مالکز؛ فقط بونلرک هپسی یاتشولوژی ویا سینولوژی اعتباریه وجوده گلش ویا ده ا زیاده شرقی آسیایه تعلق ایتکده بولنشد. مسلمانلره عائد خبرلره کلنجه، بوکونه قدر هیچ کیمسه بو خبرلری طویلاماش اولوب،

[۱] [سه میره چی ایالتی جنوبی سیریا ده کاشدر. جنوبده تیه - شان چین حدودینی تشکیل ایدر. شمالده ایسه حدود بالقاش کواندن کچر. شرقده چینک قولجه ایالتی کائن اولوب غربده سیردریا ده قدر اوزانیر. Wjerni مرکز نقطه سنی تشکیل ایدر. ساحه نیک جنوبده هیچ بر مخرجی موجود اولیان ایسیغ کول وارد؛ ایالتک اک بووک نهری اولان «چو» تیه شاندن منعی آلد. ایسیغ کولک آلتی کیلومتره غربندن کچهرک کوچوک «قوته مالدی» Kut'maldy نهرینی کوله دوکر. بالقاش کولته ایلی صوبی آقار. کتابه لر پیش به ق و طوقاق کوبلرینک اسکی مزارلرنده بولنشد. بو محللر چو وادیسنده، الکساندر سلسله سنک تقریباً ۵۵ کیلومتره شمالنده برلرندن آریلرلر. بوساحه موغوللر زمانه قدر زنکین اهالی به مالک اولدیغی کی خصوصی بر مدینه ده صاحب ایمش.]

[۲] [د. قوولسون، سه میره چی ایالتنده کشف ایدیلن سوریه ده عائد کتابه لر حقنده معلومات متقدمه: Memoires de l'Academie Imperiale des sciences de St. Petersbourg VIIe. Serie t. XXX; V. No. 4, 1886. سه میره چیدن چیقاریلان سریانی - نسطوری کتابه لری د. قوولسون طرفندن ایضاح ایدیلرک نشر اولنشد. بو کتابه لرده کی تورکجه مالز مه لسانیه حقنده بر ذیل دو قنور رادلوف طرفندن نشر ایدلدیکی کی، اوچ فوتو - تپیک تابو ایله برده پروفور دو قنور یولیوس اوتینگ Julius Euting طرفندن اکال ایدیلن فوتو تپیک لوحه، سنت پترسبورغ ده ۱۸۹۰ - ترنخنده انتشار ایتشد. (Mémoires de l'Academie Imperiale des sciences de St. Petersbourg, VIIe serie, t. XXXVII No. 8. [بونک حقنده: نوله که، شرق جمعیتی مجموعه سی ح ۴۴، ص ۵۲۰ - ۵۲۸]. بوندن باشقه سه میره چی ده بولان سریانی - نسطوری کتابه لری (یکی طبع) دو قنور قوولسون طرفندن نشر ایدلشد. سنت پترسبورغ ۱۸۹۷.

رشیدالدینک کرایتر [۱] حقنده کی افاداتی استثناییده جک اولورسه، پک نادراً ذکر ایدلشدیر. وضعیت بومرکزده اولدیفنه نظرآ، بو خصوصده کی معلوماتی طوپلامق و بونلری او حوالده یرلشمش اولان سائر حرثی نفوذله هاند معلومات ایله برلشدیرمک، بزه پک اهمیتسز برشی کی کورونمور.

سه میره چی ساحه سنه هاند اکی اسکی معلومات چینلیرده موجوددر. غربی تورکستانه کوندریلن ایلیک چین سفارتی قبل المیلاد ۱۴۰ سنه سنه تصادف ایدر؛ بوزماندنبری چینلیر ایله تورکستان اقوامی آرا. نده کی مناسبات بعد المیلاد ایکنجی عصرک اورتله رینه قدر دوام ایدرکه بو مناسبات تام اوچ عصر مدته انقطاعه اوغرامشدر. بوزمانلرده سه میره چی ده «وو - سون» کوچبه قبیله سی ساکندی. «وو - سون» قبیله سنک حرثی تکامل درجه سنک دیگر شامانی کوچبه لردن فرقلی اولمادیفی، بوقبیله حقنده کی چین معلوماتندن اکلشلمقه دره بونلرک اقامت ایتدکری حوالیده زنکین مرعالر وچام اورمانلری واردی. فقط بوحوالی پک یاغمورلی و صفوق ایدی [۲]؛ شرقی تورکستاندن غربی تورکستانه [۳] منتهی اولان

[۱] کرایتر موغولستانده اورخونک شرقنده مقیم ایدیلر. بونلرک، خریستیانخی نه صورتله قبول ایتدکری آشاغیده کوروله جکدر. رشیدالدینک کرایتر حقنده کی سوزلری «سن مارتین» طرفندن ذکر ایدیلش (ارمنستان حقنده تاریخی و جغرافی مخطره پارس - ۱۸۱۸-۱۸۱۹، ح ۲، ص ۲۸۰)، واوزماندن بری صیق صیق تکرار ایدلشدیر.

[۲] رامب هیاست (بیچورس)، اکی اسکی زمانلرده اورته آسیاده یاشایان اقوام حتمده معلومات قولکسیون، سنت پترسبورغ ۱۸۵۱، ح ۳، ص ۶۴. فقره، اکی اسکی خان اولان تسین-خان-سو (Tsen-Han-shu) تاریخنندن اقتباس ایدلشدیر. بیچورینک ترجمه سنه نظرآ عینا شویله در: «اراضی دوزاولوب اوت ایله مستوردیر؛ مملکت یاغمورلی و صوفوقدر. داغلرده پک چوق چام اغاچلری بولنور؛ وو - سونلر اراضی و باغیه ایله اصلاً مشغول اولمالر. سورولری ایله سمت سمت دولاشه رق کافی مقدارده صو و اوت بولورلر. عادتلی هیونخ-نو (هون) لرک عاداتنه مشاهدیر. بو حوالیده چوق مقدارده آت بولونور. بورانک زنکینلری درت بش بیک رأس حیوانه ماکدرلر. خاق ظالم، حریص، صداقتسز اولوب چاپوچلیقی ایچین ممنونیتله آقین یاغمه مهیادرلر. وو - سونلر اشکال خارجیه لرله غربک دیگر یابانچی ملتلردن شایان اهمیت بر صورتده آیریلیرلر. ماوی کوزلی، قرمزلی صاقاللی، مایعونه بکزه یه تورکر بونلردن کلشدر.» ویوین دوست مارتینک: «L. Hunsht n s on Ephthalite» [Paris 1849] ترجمه سنده ایسه باشقه درلودر: «ماوی یاخود یشلمسی کوزلره، کستانه صاقاللره مالکدرلر؛ نشأت ایتدکری مایعونلره مشاهدیر.» ف. هیرت طرفندن یاپیلان آلمانجه ترجمه سی، (باویه را انجمن دانش قرالیسی اجتماع راپوری ۱۸۹۹، ح ۲، دفتر ۲، ص ۲۷۶) بیچورینک ترجمه سی ایله توافقی ایتکده در.

[۲] هیاست، I.e. III 65، «تسین - خان - سو» دن: «بوپوک یول سورله (کاشغر) آراستندن تاپوئن، (دوروان، فرغانه)، قانغ - کو و بوپوک یوئه چیلره طوغری امتداد ایدر.

آنا تجارت یولی کاشغر اوزرندن و فرغانه دن (خوقند) کچدیکندن سه میره چی مدینت یولندن خارجه و صاپا قالیر [۱].

بعدالمیلاد ایکنجی عصرک اورته لرنده چینلیرک «غرب مملکتی» ایله انقطاعه اوغرایان مناسباتی آنجق بشنجی عصرده یکیدن تأسس ایتدی. او زماندن بری او حوالیده وقوعه کلان انقلابات پک مهم ایدی. «شمالی سلاله نك تاریخنه نظراً بو دورده غرب حکمدارلری متقابلاً بربرلری علیه کیریشدیله. اوزمانک حادثاتی وضوح ایله تصور ایتک غیرممکندر [۲]؛ آلتنجی - اونجی عصرلرده یاشایان چین مورخلری اورتا آسیا اقوامنک حرثلری حقنده سفارندن چوق داها زنکین معلومات ویرورلر. بو معلوماته نظر آ ایکی مدینت مرکزی طانیورز: بری ماوراءالنهرده دیکری اویغورستان [۳] دهک، اورته قرنک نهایتنه قدر اهمیتی محافظه ایتشدر. سه میره چی ده - بالاخره کوره جکنز - ماوراءالنهر مدینتی اویغور مدینتندن چوق اول انتشار ایتشدر. و - سونلرک شمال غریبسنده اقامت ایدن یوئه خانک کوچیه خلقی حقنده کی معلومات ده مدینت تاریخی نقطه نظرندن موجب استفاده در. چینلیر بونلری هونلرک احفادندن اوله رق قید ایله، عادت ولسانلرینک «قائو» - کولر «ک» (اویغور) عادات ولسانلرینه اویدیغنی سویله دکلرندن، بونلرک تورک اوله قلری اکلایشیلور. فقط بونلر دیکر کوچیه اقوامدن تمیزلکری و کونده اوچ کره میقانلریله آریلرلر [۴].

[۱] و - سونلرک نهایت بشنجی عصرده ذکر ایدلکده در. غریفوریهف، «سیتلره منسوب سافلر» حقنده کی روسیه اثرنده (سنت پترسبورغ ۱۸۷۱، ص ۱۸۴) چونعاریاده اطوران قیرغیز قباثلندن «اویسون» لری بونلرک بقایاسندن عد ایدیر. بونلرک برشعه سی اولان «صاری اویسون» لر کندیلرینی برزمانلر بویوک وقوتلی بردولتک بقایاسندن تاقی ایدرلر. پترووسکی، «زاپسکی Zapiski» نك عینی جلدنده (ج ۴۸، ص ۱۵۰) اوچ قیرغیز زمره سنک الیوم «الچین، آرغین، اوسون» اسمنی طاشیدقلرینی سویلیور. رادلوف، (قوداتقو بیلیک، مدخل ص ۵۸، ۸۱) و - سونلری «غرب تورک لری زمره سنک بر قبیله» اوله رق تاقی ایدیور؛ آرستووک (شرق لسانلری سه مینه ری نشریاتی داخنده شرقی آسیا تدقیقاتی، ج ۱، ص ۲۰۰) دهکی مطالعاتی تدقیق ایدیکز؛ کذلک بو مطالعاته مخالف اولان نه. ح. بارکهرک (تاتارستانده بیک سنه a thousand Years of the Tartars لوندرد، ۱۸۹۵، ص ۲۵۴) آدلی اثرته ده باقکز.

[۲] هیاسنت، 437 و I.c. III.

[۳] هیاسنت؛ 181-189 و 140-158 I.c. III.

[۴] هیاسنت، عین اثر، ج ۲، ص ۱۶۳؛ داها قیسه چرچیوه داخنده اولان رادلونک عینی قتره سنه باقکز: (قوداتقو بیلیک، مدخل، ص ۶۱)؛ هیرت، — I. c. p. 274. چینلیرک یوئه - خان اولارق یازدقلری قبیله اسمی نك اصلی شکلی بوکونه قدر مجهولدر.

هرنه قدر فرغانه دن کاشغره کیدن یول داهای قیسه و داهای آلوریشنی ایسه ده، یدنجی عصرده اولاشرقی تورکستاندن وسه میره چی اورته سندن غربی تورکستانه منتهی یکی یولدن بحث اولونمقده در . تجارت یولنک تبدیلی مختلف اسباب ایله ایضاح ایدیله بیلر . اولاسه میره چی ، حاکمیتلری بوتون اورته آسیا و شرقی آوروپانک بر قسمی اوزرنده اوزانان تورک خانلرینک (الکاسی اطرافنده) مقر حاکمیتلرینه موصل یول اوزرنده در . بو نوع کوچیه حکمدارلرک چادرلی اوردوگاهلری تجارتک نقطه استنادی موقع و اهمیتنی حائزدر . ۵۸۱ سنه سندن سوکرا تورکک حاکمیتی ایکی قسمه آیرلیدی . غرب تورکک خانلری ، ترجیحاً اوزمانکی وو-سون ساحه سنده یشادیلر . بوندن دولای سیه میره چی تاجرلر اوزرنده داهایزاده قوه جاذبه نی حائز اولدی . نهایت بوراده ، یدنجی عصرده فرغانه ده ظهور ایدرک هیوئن - چانگ افاده سنه نظرأ متعدد سنه لر دوام ایدن قارغه شه لک تاثیراته نظر دتی جلب ایده لم [۲] . یکی تجارت یولنک ایشلتیلیمسی اویغورلق و مدنیتک توسعی ایچین اجرای تاثیردن خالی قالمادی .

غربی تورکستان مدنیتی حقنده الکشیان اعتماد معلوماتی، ۶۲۹ [۳] سنه سنده بو حوالیده یولنش اولان « هیوئن - چانگ » وریور . مومی الیه آفصودن ابتداراً بویوک مشکلاتی ینک صورتیه تیه - شانله و آشکار اوله رق به ده ل کچیدن [۴] کچدی؛ ایسیغ کول صوینک جنوب ساحلی بونجه اوزایان مسافه نی قطع ایتدکن سوکرا، سو-یه (چو) نه رینه واصل اولدی؛ بوراده بر شهر بولدی که [۵]، تاجرلر مختلف محللردن کله رک اجتماع ایدیورلردی .

[۱] هیاسنت ، ج ۱، ص ۳۴۱؛ پارکر، A thousand years of the Tarars، ص ۲۳۵،
[۲] ستانیلاس ژولین طرفندن مترجم « غرب حوالیسی حقنده مخطر » : Mémoires sur les contrées occidentales

[۳] روسجه متنده سیاحتنامه نک تاریخ تحریری سهواً ۶۴۸ اوله رق کورستلشدره - هیوئن - چانگ سیاحتی ۱۶ سنه امتداد ایتشدر (۶۲۹ - ۶۴۵) . سیاح بو مدتک بویوک بر قسمی هندستانده کچردی . باقکز : ستانیلاس ژولین ، هیوئن - چانگ ، حیانتک تاریخچه سی، پارس ۱۸۵۳ ، مقدمه ص ۸ .

[۴] بو کچید اوزمانلر عینی اسمی طاشیوردی . (جنیلر آراسنده « یا - تا سلسله سی ») . ده کینی ، (هونلر تاریخ ج ۱ ، قسم ۲ ، ص ۶۵) ، « هان » سلاله سنک بدایتی حقنده کی چین جغرافیاجیلرینک افاده لرندن بحث ایدیور .

[۵] بو شهرک یولی اسمی « سویاب » در (آشاغی به باقکز) .

بوشهرک غربندہ برطاقم مستقل شہر لر بولنیوردی . بو شہر لرک ہر بری دیگر ندن مستقل رؤسیاہ مالکدی . فقط بوتون بو رئیسار تورکارہ تابعیدلر . چو نہری کنارندہ کی چو شہر ندن «کیہ - چوانغ - نو» حکمدار لغنہ قدر اولان حوالیہ «سو - لی» تسمیہ ایدر لر . سکنہ ، یازی ولسا نلر ینک دہ دلالت ایتدی کی عینی اسمی طاشیر . القباسی ۳۲ اشارتدن مرکبدر . بو اشارت لر میانندہ تاریخی شکلدر دہ واردر کہ بر لر ینک یازیلر نی ایضاح ایچین قوللانیر لر . کتابلر یوقا ریدن آشاغیہ دوغری اوقونور . اہالینک اشکال خارجیہ سی حقندہ ویرلن معلوماتہ کورہ بونلر یوکسک بویلی ایملر ؛ البسہ لری باموق ، یوک ودری ایملش ؛ بویوک برا کثرتی صاحب لر نی اور لر واور کوبی صالیویر لر مش ؛ آرہ صرہ باش لر نی تراش ایدر لر ، و آلن لر نی بر پارچہ ایلہ اور تر لر مش . سچیہ نلر ینک کوشکلکی ، یالانہ انہماک ، جیلہ ، احتراص و ہر نوع تسویلات ایلہ تمایز ایتمشلر در . زنکینلری کندی آرالرندہ یوکسک اعتباردن مستفید اولور لر دی . فقط خارجاً زنکینلر فقیرلردن ہیچ بر وجہلہ تقریق اولونہ مازدی . اہالینک نصف زراعتلہ مشغول اولور لر دی . دیگر قسمی ایسہ تجارت ایدر دی [۱] .

کیہ - چوانغ - نو (مسلمانلرجه «چاغانیان» چنیلیرجه بعضاً سادهجه «شی» .
 [۲]) حاکیتی، سمرقندک [۳] جنوبنده ایدی . هیوئەن - چانگک وریکی معلومات، آمو -
 دریا ایله «چو» نهرلری آراسنده کی حوالینک حرثی وحدته مالکیقتی قبوله اجبار ایدیور .
 بو حرث مرکزی، بویوک بر احتمال ایله «سمرقند»ه دوغرودر . هیوئەن - چانگک افاده سنه .
 نظراً، سمرقند اهالیسی قومشورلینک آداب و اخلاقنه متعلق قوانین خصوصنده صاحب
 صلاحیت ایدیور [۴] . چین محررلرینک وریکی معلوماتده کوستریور که سمرقند اهمیتی

Mémoires sur les contrées occidentales, 1, 12 - 13 [v]

[۲] هاسنت ، ۳۹ ، ص ۲۴۶ - ۲۴۷ ؛ توماشك ، صغديانا ، ص ۱۱۹

« کش » و « بوکونکی » حصار « ایلہ عینیۃ بیان ایدیلیور. بوخالی تصریح اساساً » زاپسکی « دم (ج ۸ ، ص ۱۵۰) پترووسکی طرفندن تصحیح ایدلشدر. معلومدرکه « کسن » بوکونکی « شهر سبز » ک عینی اولوب « حصار » دکلدر . ساغایان و یا چاغانیان حقندہ باقکز : توماشہک ، صغدیانا ، ص ۳۸ ، یکہ - چوانغ - نایا خود « کش » (اسکی شکلی کیس) حقندہ مارقووارتہ باقکز : اسکی تورک کتاہلرنک قرونلوژیسی ، [لایزینہ ۱۸۹۸ ، ص ۵۶ - ۵۷]

[٤] باقكرز : غرب حواليسي حقنده مخطرہ، ج ١ ، ص ١٩ .

حائز سیاسی برنفوذ اجرا ایدوردی [۱] . « هیوئن - چانغ » ک تعقیب ایتدیکی سیاحت یولی تانغ سلاله سنک تاریخنده کی یولک عینی اولدینی آشکاردر [۲] :

ایسیغ - کول دن (غربہ دوغری)

اورادن ۴۰ لی مسافده تورغ شهری

» ۱۱۰ [۳] لی مسافده هولاً شهری

» ۳۰ » » پهچی »

وادینک اورتہ سندن کچیلنجہ سوئی - شه - چوئن نہرینک آغزینہ واریلیر [۴] .

اورادن ۸۰ لی مسافده Fi-lo-tsian-kiun (۵) شهرینہ

» ۲۰ [۶] لی مسافده Sui-yé اولکینک غربندہ کاندنر .

بونک شالندہ Sui-yé schui نہری آقار . بونلرک شالندہ ۴۰ لی مسافده تورک خاقانلرینک [۷]

اقامت ایتدکری کیه نان جبال سلسله سی واردر .

Sui-yé دن غربہ دوغری ۱۰ لی مسافده [۸] mi-kou [۹] شهری واردر .

[۱] هیاسنت ، ج ۳ ، ص ۱۸۲ ؛ متن (« شمالی سلاله » تاریخنندن) شوبلدر : قانغ بردول شکیمه در ؛ Ho, tsao, Si, Mi کوچوک (Sian-au) (Mu, Wu-na-o, po-so,) کی غرب حکمدارلرینک قسم اعظمی اوکا تابع اولمشلردر . بو حوالی حقندہ دها فضله تفصیلات آلمق ایچین باقکز : مارقورات ، اسکی تورک کتابلرینک قرونلوژیسی ، ص ۶۴ - ۵۸

[۲] ده کینی ، هولر تاریخی ، ج ۱ ، ایکنجی قسم ، ص ۵۶۶ ده تعاقب ایدن ایضاحات میاننده لایقيله تصریح ایدلمدر . هیرتک مرحله نامه سنہ باقکز ؛ تونیوقوق کتابه سنک خاتمه سنہ باقکز : ص ۷۲-۷۳ ؛ (رادلوف ؛ موغولستانده اسکی تورک کتابه لری ، ایکنجی سلسله) .

[۳] هیرتہ نظراً ۱۳۰

[۴] هیرتہ نظراً کچیددن Sin-yé وادینک آغزینہ واریلیر .

[۵] هیرتہ کوره « چنرال - پهی - لو Pei-lo شهری اولوب بولندیفی موقعک بوکونی طوقاق حوالیسنہ توافق ایتمی ایجاب ایدر .

[۶] هیرتہ کوره ۴۰

[۷] هیرتہ کوره اون قیله نک قاآنی قوماندان انتخاب ایدلمک معناددر .

[۸] هیرتہ نظراً ۴۰

[۹] هیرتہ کوره Mi حکومتک شهری ایمش .

اورادن ۳۰ لی. مسافده Sin شهری واردر .

» ۶۰ » Tun-kién شهری واردر .

» ۵۰ » Aschī-fou-lai واردر .

» ۷۰ » Kū-lan »

» ۸۰ » To-kien [۸]

» ۵۰ » Ta-lo-si (تالاس ویا طراز) واردر .

ایلروده بو سیاحت یولندن بحث ایتمک فرصته تکرار نائل اوله جغز. چین مورخلری ماوراءالنهر اهلینسک «بودی» [۲] اولدیغنی اشارت ایدیلر . مع هذا دیگر اقوامک دینلری حقتده چینلیرک ویردیکی معلومات، بالخاصه پک آزا همیتله تلقی ایدلملیر؛ زیرا بعضاً، چینلیر، آرا برنده هیچ بر مشابته نقطه سی بولمیان دینلری یکدیگرینه قاریشیدریورلر [۳]. مع هذا ماوراءالنهرده بودیزم حننده آریجه معلوماتده مالکز ؛ «الندیم» ک افاده سنه کوره بوراده کی بودیلر «مانیخه ییست» لرك سلفلیردر [۴]؛ فهرستک دیگر بر فقره سنده

[۸] هیرته نظراً Schui.Kiên

[۲] هیاست، ج ۳، ص ۱۸۳: «بودایی تقدیس ایدرلر» (قانع مملکتی اهلایی حقتده) «شمال سلاله سی تاریخندن»

E. Bretschneider, Mediaeval Researches from Eastern Asiatic Sources [۳]

لوندرد ۱۸۸۸، ج ۲، ص ۲۹۴ [غربی آسیاتک مسلمان ساحه سنه ومثلاً آذربایجانیه تعلقی ایدن Ming-shi ده کی چین بیاناتده «اهالینک بودایه برستش ابتدکاری» صیق صیق تکرار ایدلمکده در. حتی بر دفعه ده «قرآن»، «فو-کینگ» یعنی «بودانک کتابی» اوله رق کوستریلیور؛ هیرت، Guina and the Roman Orient ص ۲۸۴].

[۴] فلوغهل: مانی، نظریه سی ویا زیلری. لایزیغ، ۱۸۶۲، ص ۱۰۵ [مانیخه ییستلر عجم قرالارینک تعقیباته معروض قالدقلرندن تورکستانه التجا ایتمش لردر. بونلردن اول Samanāer لری یانجی مهاجر اوله رق ذکر ایدلمکده در. Σαμαναί یاخود Σαμωναί اسمی - Clem. Alex. Strom. 1, 15 ریاضت صاحبی، دیلنجی راهب وبالخاصه بودی راهب معناسنه اولان سانسقریجه S'raman کله سنندن. اشتقاق ایتدیریلیرسه، بو صوکنجیلر بودیدرلر. بونلرک استادلرینک «بوداسف» قسیمه ایدلدیکی حقتده کی مسعودینک بیاناتی ده بوا ساسه استناد ایدیلر. کتاب الفهرست؛ فلوغهل، ج ۱، ص ۳۴۵ (بافکز: ج ۲، ص ۱۸۰) «بوداسف = نبی السحنیه» دیه ذکر ایدلمکده در. «بوداسف» یاخود «بوداسپ» دن بودا آکلاشیلمالیدر [

شویله دینور : « ماوراءالنهر ك اكثریت خلقی اسلامیتدن اول بودینه (بودیلک)
سالك ایدیلر » [۱].

بودیلکك دوغریدن دوغری یه عرب فتوحاتندن اول ماوراءالنهرده حاكم دین اولدیغنی
بو سوزلردن استنتاج ایتکده استعجال ایتمه ملی یز . هیوئن - چانغ سیاحت ایتش اولدینی
بوتون حوالیده ، بودی « Stûhas » لرنده (طاش آبداتی) ، مناسترلده وسائرده توقف
ایتشد . بونکله برابر آمو - دریایه دوغریدن دوغری یه مربوط اولان حوالی استثنای
ایدیلیرسه ، ماوراءالنهرده برکله ایله اولسون - بودیلکدن بحث ایتیمور . هیوئن - چانغ [۲] ك
چینجه بیوغرافیسنده سمرقند حکمداری ایله خلقنك بودا دینه سالك اولیوب آتپرست
اولدقلری تخصیصاً ذکر ایدلکده در . واقعا بوراده ایکی بودی مناسر موجوددی ؛ فقط
تمامیله غیر مسكون ایدی . یابانچی مهاجرلر بو مناسترلر داخلنده پناه آرادقلری زمان
اهالی اونلری یانغینلر ایله دفع وتبعید ایدردی . مع مافیه هیوئن چانغ ، بو حوالیده بودیلکی
نهایت تأسیسه موفق اولدی ؛ بالذات حکمدار بودیلک طرفدار اولدی ؛ هرایی مناسر
یکیدن راهبیلر ایله طولدی . فقط حکمدار ك پك آرز دوام ایدن فعالیت ، همان همان هیچ
بر ایز براقه دی . آشاغیده بودیلکك ایضاحاتی اثناسنده آکلاشیله جندركه ، شرقی تورکستانده
هند یازیمی ، غریبه ایسه هر هانکی بر الفبا [۳] تعم ایتشدی . چین مورخلری شرقی
تورکستانده و افغانستانده هند یازیسنگ تعمندن بحث ایدیورلر ؛ فقط ماوراءالنهر
و اوغور یازیسنی اراؤه ایچین باشقه برکله استعمال ایدیورلر : هو - سو Hu-Su
(باربار یازیمی) .

[۱] کتاب الفهرست ، ناشری فلوغه ، ج ۱ : متنی ایله برلکده اولارق دو قنور یوهان رودیغه
Dr. Joche. Roediger طرفندن نشر ایدلش در . لاپریغ ، ۱۸۷۱ ، ص ۳۴۵ ، سطر ۱۴ :
(قبل الاسلام وفي القديم) .

[۲] ستانیلاس ژولین طرفندن مترجم هیوئن - چانغ تاریخی حیاتی وهندستانه سیاحتلری ،
پارس ۱۸۵۳ ، ص ۵۹ - ۶۰ .

[۳] (شرقی تورکستانده بودی مدینتی خقنده داما فضله معلومات آبهل رهموزا طرفندن
Histoire de la ville «hotan ختن شهرینك تاریخی اسمی نامیله ترجمه ایدیلن - Thai-tsching-jih
tung-tsching نام چین تاریخنده موجود در : ختن ایله چین آراسنده تقریباً قبل المیلاد یوز سنه سندن بری
مناسبات موجود در . میلاددن سوکرا ۷۳ سنه سنده ختن چین حکومتته الحاق ایدلش اولوب ، درت
یوز سنه سنده بو شهر ، بوتون مناسیله ، انکشاف ایتش بر بودی مملکتی ایدی . سوهن هه دینك

ماوراءالنهر یازی شکلاری حقننده المزد «الندیم» ک ویردیکی معلومات واردر ؛ بو معلوماته نظرأ ماوراءالنهر و سمرقند اهاالسی کتابارنده مانی یازی شکلارینی استعمال ایدرلردی [۱]. مختلف ثنائی الاساس مذهب طرفدارلری کرکروما حکومتی داخلنده کرک عجمستانده عینی تعقیباته معروض قالدقلرندن، بونلر، اوچنچی عصرده ماوراءالنهرده یرلشمکه باشلادیلر . بونلر میاننده بولنان مانیخه ییسترل دیگر مذهب سالکلرندن عدداً کثیر ایدیلر ؛ بونلرک آرارلنده کی تشکیلاتک صیقیلغی ده آریجه فائیت بخش ایدیوردی . بوتون بو شرائط تحت تأثیرنده اوله رق مانیخه ییسترل تدریجاً حاکم موقعی اشغال ایتدیلر . دیگر ثنائی مذهبله کلنجه ، « دیصانلر » خراسان و چینه قدر یاییلمشردی ؛ فقط بونلر داغنیق یاشادقلری کی معبدلری ده یوقدی [۲] .

تاقلا - ماقان چولنده کشف ایتدیکی هر ایکی بودی شهر خرابه سنک اثبات ایتدیکی کی ختنک بودیلک ایله علاقه سنک چین ایله مناسیاندن چوق دها اسکی اولدیگی محقق در (آسیا چوللارنده ح ۲ ص ۵۹-۷۹) . بومدیتک چینلر زماننده قوملر آلتنده قالمق صورتیه محو اولدیگی آ. کلاشیلیور . چین منابعی محو و منقرض اولان تو - هو - لو Tu-ho-lo (تاقلا) حکومتی حقننده معلومات وردکاری کی قومده کومولن «هالاو - لوقیا» شهرندن ده بحث ایدیورلر . سوهن هه دن طرفندن ختنده کشف ایدیلن آل یازیلری تمامیه خصوصیتی حائزدر . بو آل یازیلرینک اشکالی هر حالده هند اشکالی میاننده تعداد ایدیه میجکی کی ماهیتی ده بوکونه قدر تعیین ایدیه مامشدر . باقکز : سوهن هه دن ح ۲ . ص ۵۲ . بعدالمیلاد ۶۳۲ سنه سندن اعتبارأ شرقی تورکستانده آرتق بودیلکدن بحث ایدیلکی ایشتمیورز . عرب فاتحلر آرتق کاشغردن دها ایلرولره کیتمه مشلر و بو حوالی ده یالکز برچا بولجی آلای طرفندن (میلاددن صوکره ۷۱۵) تخریب ایدلمشدر . (باقکز : طبری ح ۲ ص ۱۲۷۵ - ۱۲۷۹) . مملکتده حاکم عنصر اولان توکلرک اکثریتک اسلامیتی ۲۴۹ ده [میلاددن صوکره ۹۶۰ تاریخنده] قبول ایتکاری ظن اولونویور . باقکز : ابن الاثیر تاریخ، ج ۸ ، ص ۳۹۶ و بارتولدک اسکی تورک کتابه لری و عرب منبعلری ، ص ۲۸ (رادلوف . موغولستانده اسکی تورک کتابه لری . ایکنجی سلسله) . بوراسان ، ختن و چولده کی خرابه لره حائذ ارکه تولوژیک آبدلر، تاریخی تکامل صره سیله ترتیب ایدیلکی حالده ، پاله اوغرافیک کشفیات، تاریخی مناسبتلری اعتباریه هنوز قطعیتله تعیین ایدیه مز .]

[۱] مانی ، ۶۷ - ۱۶۶ . [بوکا نظرأ مانی ، کتابلرینی عجمجه و سریانی لسانندن اشتقاق ایتدیریلن یازی ایله یازمشدر . «مانیخه ییسترل بویازی ایله کتاب مقدسلری ایله قانوننامه لری یازمشلردر . ماوراءالنهر و سمرقند اهاالسی دینی کتابارنده بو حرفلری استعمال اغشلردرکه بوسیدین «قلم لدین» اوله رق توصیف ایدلمشدر »]

[۲] فلوغل ، ۱۶۲ - ۱۶۱ I.c.

مزدكيئر، «شهرستاني» [۱] نك افاده سنه نظراً، «سمرقند»، «شاش» و «ایلاق» ده يرلشديلر . بونلر «سير دريا» ايله «چو» آراسنده كي ساحه داخلنده ايلك حرت هامللري اولوب، بونلرده، ديكرلري كي، عددأ پك دوننده بولندقلري مانيجه ئيسترلر نفوذلري آلتنده قالمش اولملري پك محتملدر . - بوكا مماثل مثاله اسلام دورنده ده تصادف ايدرز : سامايلرك بولنديني ساحه داخلنده خفيترك مذهبي حاكم ايدى ؛ حالبوكه بو ساحه نك شمال حدودنده كي ملكتبارده شافعيار [۲] ساكن بولونيورلردى كه، كورونوشه نظراً، قومشو توركلر آراسنده خفيلكك حاكميتنه مانع اولمادى . بوندن باشقه، ايلريده ده كوره جكمز كي، مزدكي افكارى ماوراءالنهر اهالي سي اوزرنده قوتلى ودواملى برتائير اجرا ايتمش در . اولجه بر طاقم ميسيونرلرل شرقه كيتملري طولاييسيله خريستانلق دردنجي عصرده كثيف كتله لرله شرقه داخل اولمغه باشلايور . ۳۳۲ سنه سنده «مرو» ده خريستان بر نسقپوشه تصادف ايديورز . فقط خريستانلقلر انتشارى، ثنائى اساس دينلرلر انتشارى قارشوسنده پك كريده قالير . عجم قراللى طرفندن اجرا ايديلن تعقيات ، آنجق خريستانلق روماده حاكم دى موقعنه يوكسه لكدن صوكرا باشلايدىغن ، شرق حدودى حواليسنده بولنلرله نظراً بالطبع عددأ ده كثيف اولان ايرانك غرب ممالكته كي خريستانلر، روما حكومتى حدودى داخلنه قولايجه كهرلر كنديلرني تعقياتدن قورتار . مشارد . بوندن ماعدامذهاب ضالاه، هر يرده اولديني كي، اجنبي دين ايچون ياپيلان پروپاگاندا دن داهاز ياده قوتله تعقيب ايدلمشدر ؛ بودى خريستان ومارسيونيتلر، خراسانده [۳] صيغينه جق بر ملجأ بولديلر . ديسانيلر ، مانيجه ئيستر و مزدكيئر ، ساساني حكومتى حدودلري

[۱] «ابوالفتح محمدالشهرستاني» نك دينى فرقلر وفلسفه مسلكرى . تشودور هار بروككر طرفندن ترجمه ايدلمشدر ، هاله ۱۸۵۰ ، برنجي قسم، ص ۲۹۳ .

[۲] مقدسى ، عرب جغرافياجيلر كلياتي ، دوهويه طبعي ، ج ۳ ، ص ۲۲۳

[۳] بوديلك حقتده معلومات آلتق ايچين «بارون روزن» ك روس آرکه ئولوژى جمعيتك شرق شعبه سي يازيلرنده كي مقاله سنه باقكز . بارون روزن بوراده يرونييه استناد ايديور ؛ البيروني نك اندياسنه باقكز : in the arabic original by Dr. Sachau, p. 40-41 البرونينك اندياسي . انگليزجه طبعي ، دوكتور ساخاو ، (in Trubner's Oriental Series) لوندرد ۱۸۸۸ ، ج ۱ ، ص ۲۱ . بوراده فضله اوله رق، بوديلرلر «بلخ ك شرقنده كي» حواليه چكيلمك مجبوريتنده قالدقلىرى سويله يور . ماريونيئرلر حقتده باقكز : فلوغل ، ماني ، ۱۶۰ .

خارجنده یرلشمکه مجبور اولدیلر . « هیوئن - چانغ »، ماوراءالنهر یازیسنه « سو - لی » Su-li تسمیه ایدلدیکنی سویلیور. بوندن سریانی یازیسنک قصدایدن بکی اغلب احتمالدر [۱]. ایرانده تعمیم ایدن بو دینی تشکیلاتک هپسنک کندینه مخصوص آیری الفبالی موجود اولدینی معلومدر . بونلره مودهل و اساس وظیفه سنی سریانی یازیسی کورمشدر . عرب منبعلرندن بیلوررکه مایخه ییستلرک مقدس کتابلری اکثریت اعتباریه سریانی لسانیه یازلش ایدی [۲]. « هیوئن - چانغ » طرفندن بیلدیریلن حرفلرک عددی ده خریستیانلقدن زیاده مایخه ییستلرکه دلالت ایتکده در. معلوم اولدینی وجهله خریستیان سوریلرک الفبائی ۲۴ حرفدن متشکلدیر ؛ یالکز « الیاس فون تیر خان » Elias von Tirhan ک غرامری ۳۰ حرفه مالکدرکه، الی صمدالی حرف ایله روجه γ و π حرفلرینی آیری اصوات اولمق اوزره برلکده حساب ایتکده در [۳]. بوکا مقابل، مایخه ییستلرک الفبائی داها زنکیکن ایدی ؛ بو الفباء « الندییم » ک افاده سنجه عرب الفباسندن دهافسه حرفه یعنی ۲۸ اشارتدن فضله اشارته مالکدی [۴].

ساسانیلر زماننده ماوراءالنهرده خریستیانلغک توسعی حقنده تاریخی تدقیقاته اساس اوله جق هیچ بر معلوماته مالک دکلز [۵]. ایلریده آیریجه بحث ایدیه جکی اوزره یالکز

[۱] « غوثشمید » ک دیگر برطانیلری میاننده اشارت ایتدیکی کبی بوکله نک کاشغریجه « سولی » ایله مشابهتی (کوچوک یازیلر، ج ۲، ص ۲۸۰) تصادفی در: کذلک « بونده هس » دهکی « سوریک » « surik » ده بویله در (توماشک، مرکزی آسیا تدقیقاتی، ج ۱، صغدیانا، ص ۱۳؛ ویانه اجتماع راپوری ۱۸۸۷، ج ۸۷، ص ۷۷). مارکووارتک « اسکی تورک کتابلرینک قرونولوژیسی ص ۵۶ » سویک = صغده حقنده کی فکری ایله بارتولدک مقاله سنه باقکز (اسکی تورک کتابلری و عرب منبعلری، ص ۲۲، نوطه ۱).

[۲] مانی یه یدی بیوک اثر عطف ایدلمکده درکه، الی دانه سی سریانی لسانی ایله و عجمجه یازلمشدر فلوغه ل، مانی ۱۰۲.

[۳] نستله سریانی غرامری، ص ۲.

[۴] فلوغه ل، مانی، ۱۶۶-۱۶۷.

[۵] ۶۷۷-۴۱۰ سنه لری ظرفنده انعقاد ایدن سینود مجلسلرینه اشتراک ایدن نسطوری پستپوسلری حقنده شقی سریانی احکام روحانیه لرنده (کوئیدی طرفندن نشر ایدلمشدر: شرق جمعی مجموعه سی ۴۳، ص ۳۱۸-۴۱۴) ماوراءالنهره عائد هیچ بر تشکیلات رهبانیه eparchie بولیورز. ۵۷۷ سنه سننده بر شهرک پستپوسی (یازمه ده موصل شهرنده) ذکر ایدلمکده در. « کوئیدی » بو شهرک سمرقند اولدینی ظننده در.

خریستانیلقك داهآ آلتنجی عصرده سمر قنده بزیسقیوسه مالك اولدیغی احتمالی موضوع بحث اولمشددر .

۲

سكزنجی عصرده مختلف تورك قبیلهلری آراسنده انقطاعسمر دوام ایدن محاربلر او حوالینك سكوتنی اخلال ایدیوردی . چین منبعلرینه نظراً « تالاس » شهرینه منسوب اولان چفتجیلر زره کیلرلر ویکدیكلرینی أسیر ایدرلردی [۱]. سكزنجی عصرك بدايتنده عربلر قتیبهك فتوحاتی سایه سنده متادیا ماوراءالهره یرلشورلردی ؛ مع مافیه بوحوالینك قطعی متبوعیتی، بالآخره خلیفه معتم (۸۴۲ م) زماننده وقوعبولشددر [۲] . تالاس نهرنده وقوعبولان میدان محاربسی (۷۵۱ م)، غربی تورکستانده چین نفوذینه خاتمہ چکدی [۳] .

بو حادثاتی تعقیب ایدن اون سنه طرفنده، تورك قارلوقلر [چینلیلرجه قو - لو - لو ، عربلرجه خرلخ ، خرلیه] سمیره جی ایله سیر دریا حوالیسینك [۴] شرق قسمی اشغال ایتدیلر .

[۱] هیاسنت، ج ۳ ، ص ۲۴۵ . - باقکز : هیرتك آلمانجه ترجمه سی، تونیقوق کتابه سنه عائد خاتمہ، ص ۷۱ .

[۲] بلاذری ، دوهمیه طبعی، ص ۴۳۱ .

[۳] بو محاربیه عائد عربجه وچینجه اثرلرده معلومات موجوددر (ابن الاثیر، ج ۵، ص ۳۴۴؛ طبری و بلاذری بو محاربدهن بحث ایتیلرلر) . قلا پروت . Tab. histor. p. 213 : باقکز : هیرت، تونیقوق کتابه سنه عائد خاتمہ، ص ۸۲؛ قارا بکك مقاله سنده خطاء ۷۵۵ سنه سی ذکر ایدلشدره (پایروس ارتس هرتسوغ رایتهرك قولکسیون فی امریاتندن، ج ۲ و ۳، ص ۱۱۳) .

[۴] هیاسنت، ج ۱، ص ۳۷۲؛ مارقووارت . اسکی تورك كتابه لری قرونولوژیسی . ص ۲۵۰ . ابن اثیرده (ج ۵، ص ۱۵۲) قارلوقلرک دها (۱۱۹ - ۷۳۷ م) تاریخنده طخارستان جوارنده ظهور ایتدکلری مذکوردرکه شایان دقتدر . عینی معلوماته طبریده ده تصادف ایدلمکده در . ج ۲، ص ۱۶۱۲؛ بوتلر فی الحقیقه قارلوقلرک خصوصی بر شعبه سیدی . باقکز : بازولد، اسکی تورك خبرلری و هرب منبعلری ص ۲۷ . عینی موقلمرده، آمو - دریانك شالنده هیوئن - چانغ (ج ۱، ص ۲۶) هی - سو Hi-Su ویا هو - سو Ho-Su تورك قبیله سنندن بحث ایدیور . توماشك (اورته آسیا تدقیقاتی، ج ۱، ص ۴۰ = ویانه اجتماع راپوری، ج ۸۷، ص ۱۰۴) بونلرک « غز » لر اولمی احتمالی ایلری سورویور .

عربلر ایله اورته آسیا ملتلی آراسنده تجارتی مناسبات داها سکنزنجی عصرده باشلامشدی. چینه کیدن اسکی یولدن باشقه، اولجه ذکر ایدلامش اولان یکی بر تجارت یولی بولیورز. چین خبرلینه کوره عرب تاجرلی اوچ سنهده بردفعه «قوچا» دن ایپک یوکل کاروانلر چقارهرق «ینسه پی» منبعلینه دوغری قیرغیزلرک مرکز حکومتنه سوق ایدرلردی. تبتیلرده عینی یولدن استفاده ایدرلردی. یولده تاجرلر قارلو قارلرک مملکتنده توقف ایدرلردی که، او یغورلرک باصقین و هجوملرینه قارشلی محافظه ایچین قیرغیزلر تاجرلرک رفاقتنه محافظلر ویرردی [۱]. پک زیاده محتملدرکه مختلف دینلرک میسیونرلری ده عینی تجارت یولندن استفاده ایتشلردر.

ثنائی الاساس مذهبلر ماوراءالنهرده اولدقچه اوزون مدت بردوام اولمش و دو آلیستلرک عصیانی آنجق بویوک مشکلاته باصدیرله بیلمش در. حاصیلرک ریڈلری قومشو تورکری امداده دعوت ایدردی؛ آره صره بالذات بونلر بو مقصدله کوچهرله کیدرلر و بونلرک آراسنده مذهبلرینی نشر ایدرلردی [۲]. دو آلیستلرک صوک قوتلی حرکتی تشکیل ایدن «ابن مقنعه» عصیانی ۷۸۰ سنه سنده باصدیرلیدی. قادینلری مشترک تلقی ایدن مذهبی کورونوشده، مزدکی ماهیتده در. مقنعه وفاتندن صوکراده مذهبی دوام ایتدی. طرفدارلری کندیلرینی مسلمان عد و تسمیه ایدرلردی. بونکله برابر نه عباداته متعلق احکام اسلامییه ونه ده طهارت واوروجه اهمیت ویرمزلردی. قادینلر اولجه اولدینی کی هرکسک مال مشترکی کی ایدی [۳].

بونلرک بیاض البسه کیدکلرینی و دینی تلقیلرنده «زندیق» لره [۴] تقرب ایتدکلرینی

[۱] بوندن، اورخونده اوط ران واورادن اعتباراً فتوحاتی تا غربه قدر توسیع ایدن بوملتک شمال شعبه سی مقصوددر: تجارتی مناسبتلر حقنده. باقکز: هیاست، ج ۱، ص ۴۴۹؛ فلاپروت، T. bl. H. stori ص ۱۷۲؛ پارکر، A Thousand years of the Tartars ص ۲۵۹.

[۲] قهرست. ج ۱، ص ۳۴۵. البرونی، شرق ملتلی قرونولوژیسی، زاخاو طرفندن نشر ایدلشدر، ص ۲۱۱-۲۱۵. البرونی، شرق ملتلی قرونولوژیسی، ص ۱۹۳-۱۹۴.

[۳] شاهر طرفندن نشر اولان ترشیخ نک بخارنک توپوغرافیک تعریفاتی، پارس ۱۸۹۲، ص ۷۳.

[۴] قدس شریف مستشرقلر طرفندن «پیت المقدس» تسمیه ایدلرکنندن (اسکیبی کی پیت المقدس دکل) «مقدیسی» شکلنی استعمال ایدی. رز. مقدیسی شکلنی حقنده «زورنال آریاتیک» ده انتشار ایدن دو هویه نک مقاله سنه باقکز (۹، ۱۴، ص ۳۶۷)؛ «سعمانی» نک «کتاب الانساب» نده

«مقدیسی» سویلیور، «ترشخی» مترجی «احمد بن محمد» زماننده (ترجه ۵۲۲هـ = م ۱۱۲۸ تاریخنده وجوده کلمشدر)، بومذهب «کش» و «نخش» و بخارا کویلرندن بعضیسنده انتشار ایتشدی [۱]. مؤخر سیاحلرک، افغانستانک شمال قسمنده و آمو - دریانک منبع طرفلرنده مشاهده ایتدکلی بعض عادات، احتمالک مزیدکی افکارینی ایضاح ایتکده در. الفستون، «هزاره» (شمالی افغانستانده برقیله) لردن بحث ایدرکن، قاریسنگ قاپیسنگ آشکینده بر چفت ترک کوره ن بر آدمک هان اورادن اوزاقلاشدیغنی [۲] سویله دیکی کبی، احمد بن محمدده ماوراء النهرده کی اهل ضلال حقنده [۳] عینی شیئی سویله یور.

اسلامیتک ماوراء النهرده نه درجهده بطی انتشار ایتدیکنی الک مکمل اولارلق ترشخینک اثرندن آکلارز. اسلامیتک الک شدتلی دشمنلری زنکینلر ایدی: فقیرلره، جامعده ردفعه کلیشارنده عربلر طرفندن ایکشدر درهم تأدیه ایدیلیر و بو صورتله اسلامیه جلب وجذب ایدیلیرلردی. بخاراده ایلك اساسلی جامع «قنیه» طرفندن (ه ۹۴ - م ۷۱۲) تاریخنده انشا ایدلشدر؛ (ه ۱۵۴ - م ۷۷۱) تاریخنده ایسه، بوحوالیده اهالینک اکثریسنگ مشرک اولسنه رغماً [۴]، ایکنجی جامع بنا ایدلدی. هر حالده اسلامیتک بوتون ماوراء النهرده حاکم اولسی، بوحوالینک عربلر طرفندن قطعی صورتده ضبط و تسخیرندن اول واقع اولماش، واولجهده کوردیکمز کی، انجق دوقوزنجی عصرک اورته لرنده وقوعه کلمش در.

اسلامیتک اوزمانلر تورک جنسلری آراسنده نشرینه ساعی اولدیغنی پروپاگاندا حقنده یالکز «یاقوت» ده معلوماته تصادف ایدیورز [۵]. خلیفه هشام بن عبدالملک، (۷۴۳-۷۲۴) تورک سلطانه بر سفیر کوندره رک اسلامیتی قبول ایتسنی طلب ایتدی. سفیر

(آسیا موزه سی یازمه لری ۵۴۳ آ. ف، ۴۱۷) یالکز مقدیس (مقدس دکل) شکلی مذکوردر. «زندیق» کله سنک مختلف معنالی حقنده «بارون روزن» ک مفصل مقاله سنه بائیکز: روس آرکه تولوژی جمعیتک شرق شعبه سی یازیلری، ج ۶، ص ۳۳۶ - ۳۴۰. زندیق تعیری بعض دفعهده بودیکله دلالت ایتک ایتک اوزره استعمال ایدلشدر.

[۱] ترشخی، عین اثر

[۲] ن. میناهه ف: «آمودریا منبغلی جوارى حقنده معلومات»، سنت پترسبورغ، ۱۸۷۹.

ص ۱۸۵، الفستون An account of the kingdom of Gaubul vol II, p. 102-214.

[۳] ترشخی، عین اثر

[۴] ترشخی ص ۴۷، ۴۸، ۵۸.

[۵] یاقوت، جغرافیا لغتی، ووستفالد طبعی، ۸۳۹.

سلطانۀ عقائد اسلاميه به عائد احكام اساسيه يي بيلديردى . بونك اوزرينه سلطان سفير مواجهه سنده بر اوردونمونه سى ترتيب ايتديره رك ترجمانه ديدى كه : «سفيره سويله» افنديسته خبر ورسون كه بونلر آراسنده نه بربر، نه دميرجى ونده ترزى موجود دكلدر . اكر اونلر مسلمان اولورلر سه واحكام اسلاميه به تابع بولورلر سه، يشامق ايجين وسائلى زه دن تدارك ايدجكردر ؟»

بودوره عائد اوله رق ماوراءالنهرده خريستيانلغه متعلق معلوماته مالكرز . «النديم» شايان اعتماد برشاهدك (الثقة) سوزلرندن نقلاً صغديانا اهايسنك دوآليست وخريستيان اولديغنى سويليور [۱]. بوراده مسلمانلقدن هيچ بحث ايدلمديكنه نظراً، بوافاداك، عرب حاكمتنك ايلك زمانلرينه تصادف ايتديكي آشكاردر. نرشخى (l. c. p. ۵۲) بخاراده عرب قبائلندن بى حنظله جامعنك بولنديغى محلده وقتيله بركليسا (كنيساي ترساين) بولنديغنى يازييور . بالذات نسطوريك كندى كليسالرى تاريخى حقنده ويردكلرى معلومات برچوق تضاد ومهميتلرله مالا مالدر . هرات، سمرقند وچين متره پوليدلكرلرنيك تأسسنى برقسم مورخلر بطريق ساليبازاقا (۷۲۹/۳۰ - ۷۰۷۲) يه عطف ايدسيورلر ؛ ديكرلرى ايسه Achai [۴۱۱-۴۱۵/۱۶] ديكر بعضاى ايسه Sila [۵۲۰-۵۰۴] [۲] موضوع بحث ايدسيورلر .

[۱] «فهرست، ج ۱، ص ۱۸؛ (ها) اداتى «قرنك» هده راجع اوله بيلير . «النسفى» (تاريخ سمرقند = سنت پترسبورغده آسيا موزه سى يازمه لرى. ۵۷۴ aa يابراق ۸ ورسو ۵۷۴ . يابراق ۳؛ هرايكى يازمه ده «قرنك» يازيليدر) بو شهر ك تا-سنى (قتيه) نك معاصرى بولنان «سمرقند غورك» يته عطف ايتكده در. (طبرى ناشرى، «غوزك» طرز قرائتى قبول ايتكده در چينجه u-li-kia املاسنك كوسترديكى كى «غورك» اوقومليدر، باقكر، مارقو وارت، اسكى تورك كتابه لرى قرونولوژيى، ص ۸ . نوماشه كه نظراً: صغديانا، ص ۷۸) حكمدار بوشهرى برادرينه هديه ايتشدى. بك ممكن دركه سمرقندك فتحندن صوكرا اسلاميتى قبول ايتك ايسته ميان آريتوقراتلر هجرت ايدهرك بكي بر شهر تأسيس ايتش اولسونلر . عيني حال بخاراده ده وقوعه كلدى (نرشخى، شفه ر طبعى، ص ۴۷، ۶۲). «قرنك» شهرنيك توركر طرفندن مسكون اولديغى حقنده «النديم» ك افاداتى، سمرقندده بر تورك سلاله سنك اجراى حاكيت ايتديكنه اشارت ايتكده دركه، بو طرز تلقى لهنه باشقه طرفلردنه اجراى شهادت ايدلمكده در. دائماً هر برده «قرنك» اوقومق لازمدر. بوشهر حقنده دها مفصل معلومات اسكى تورك خبرلرى وعرب منبعلى آدى «وو» بار تولد ك ائرنده موجوددر (ص ۲۲) .

[۲] «اصافى» شرق كتيخانه سى ج ۳ . قسم ۲، ص ۴۲۶ . قرونولوژيك ايضاحاتى تعقياً Grégorii و Albeloos Samy نك «غره غوريوس ابوالفرج كليسا تاريخى طبعنده كى علاوات : Grégorii Barhebraei chronicon ecclesiasticum, 1-111 lovenii, 1872-77 .

یول Yule، اخای Achai معرفتیه هراتده بر پسقیوس - متروپولیت دکل - و سیلا Sil'a معرفتیه ایسه سمرقنده بر پسقیوس تعیین ایدلایکنک بواضا حاتدن ا کلاشیلدیغنی و حالبوکه نو پسقیوسلرک « سالیازاقا » طرفندن متره پولیدلکه اصعاد ایدلایکنی بیان ایدیور [۱] .

« Guidi - کوئیدی » نک نشر ایتیش اولدینی شرق - سریانی پسقیوسلری لیسته سندن کلاشیلدیغنی وجهله، هراتده اساساً ۴۳۰ سنه سنده بر پسقیوس و ۵۸۸ سنه سنده ایسه بر متروپولیت بولونیوردی .

نسطوری بطریق تیموته ئوس Timotheus (۷۸۰ - ۸۱۹) خریستیانلقک ، عربلر طرفندن تحت تابعیت آلتامش اولان مرکزی آسیا ملتلی آراسنده انتشاری ایچین فوق العاده فعالانه صرف مساعیده بولوندیغنی آشکاردر . میسونر سوب « هالیه زو Su-chaljesu » مذکور بطریق طرفندن بحر حزر ساحلنده کی حوالیه کوندرلشدی ؛ مشارلیه اورادن ایچ آسیایه داخل اوله رق چینه قدر ایبروله دی . معلومدرکه چینده داها میلاددن صوکر ۶۳۶ تاریخنده « او - لو - پن O-lo-pen » طرفندن تأسیس ایدیلن نسطوری جماعتی بولونیوردی [۲] . سریانی راپورلرینه اعتبار جائز ایسه، بطریق تیموته ئوس، خریستیانلق لهنه امالهیه موفق اولدینی تورک خاقانی ایله دیگر حکمدارلردن نامه لر آلیوردی [۳] .

اورته آسیاده خریستیانلقک حرثی اهمیتی حقننده بر فکر حاصل ایده بیلمک ایچین، سریانی کلیساسنک اساس خطارینی تعقیب ایتمک کمز لازم کایر .

میلاددن صوکر ا بشنجی عصر نهایتنه دوغری، ساسانیلر نسطوریلری حمایه ایدرک نسطوریلرک خریستیان عجملر آراسنده انتشارینه قوه مسلحه ایله خادم اولمشلردر . نسطوریلرک عجمستانده حاکمیتی، یعقوبیلرک بیزانسنده کی حاکمیتلری ایله عین زمانده نهایت بولدی . قیصر برنجی ژوستن (۵۱۸ دن ۵۲۷ یه قدر) خالکدوان رهبان مجلسنک مقرراتی موقع مرعیه وضع ایدرک، یعقوبیلری تبعیدایتدی . اوزماندنبری عجم حکمدارلری

Yule, Cathay and the way thither; being a collection of mediaeval notices of [۱]

China. London, 1866. vol. I. Preliminary Essay, p. xc — xci .

[۲] اصافی، بیلپوتهک اورپانتال، ج ۳ و ۲، ص ۴۷۸ و متعاقب . - (هیرت، چین و شرقی روم؛ منبعلر آراسنده بالخاصه « سی - نغان - فو » کتابه سی مهمدر . باقکن: yule، مارقوبلو، ج ۲، ص ۲۲ و متعاقب . - Pan-hier, De l'authenticité. de l'inscription Nestorienne. -

1857, , L'inscription syro-chinoise de Si-Ngon-fou. 1858]

[۳] عین اثر، ص ۴۸۲ .

اونلری تعقیب ایتک احتیاجنی حیس ایتدیلر . مختلف احوال و عوامل تأثیری آلتنده اوله رق ، تفوق کاه نسطوریلر کاه یعقوبیلر طرفنده قالدی . داخلی آسیاده یعقوبیلرک پسیپوسلری آنجق سجستان و هرات پسیپوسلری تعین ایدن [۱] بطریق ماروتاس Maruthas زماندنبری میدانه حقمشدر . اورتودوقسلغک صوگ ایزلری ازانده ایکنجی خیسرو (۵۹۰ - ۶۲۸) زماننده [۲] غائب اولدی ؛ آنجق عرب فتوحاتندن صوگرا اورتودوقسلر (ملکیتلر Melkit) یکیدن ایران و اورته آسیایه آقین ایتکه باشلادیلر . البیرونی زماننده « مرو » ده [۳] بر اورتودوقس متروپولیده تصادف ایدورز . کلیسایه منسوب مختلف فرقهلر آراسنده کی مجادلات ، عرب حاکمیتی زمانه قدر دوام ایتدی . عربلر اکثریا نسطوریلر طرفنی التزام ایدورلردی . نسطوری بطریق اوحنجی « سابارژهو » Sabarjeshu (۱۰۶۲ - ۱۰۷۲) زماننده خلیفه طرفندن اصدار ایدیلن امرنامه ده ، یعقوبی و ملکیت پسیپوسلرینک نسطوری قتولقوسنه مربوط اولدینی و اونک امرلرینی ایضا ایله مکلف طوطولدینی بیلدیریلوردی [۴] . فقط اوزمانلر نسطوریلک حکومت طرفندن دیگر خریستیانلردن داها زیاده جدی واهتمامکار بر قونتروله تابع طوطولیوردی . ۹۸۷ سنه سندنبری قتولقوس ، خلیفه طرفندن - حتی پسیپوسلرک آرزولری خلافتنه اوله رق - تعین و حایه ایدلدی [۵] . آنجق ۱۱۴۲ سنه سنده قتولقوس اوحنجی اید - یسوع Ebed jesu ایله مافریان دیونیسوس Maphrian Dionysius آرمسندنه ائتلاف حاصل اولدی که ، بو صورتله ، نسطوریلر ایله یعقوبیلر آراسنده کی مجادلات نهایته ایرمش اولدی . ایشته او زماندنبری ، هر ایکی کلیسا رؤسای آراسنده یکدیگرلرینه قارشو تصدیکارانه و حیلکارانه معاملاتده بولنلمقده در . کذلک موغوللر زماننده ده نسطوریلر ، قاتولیکلر مواجهه سنده ، دیگر خریستیان جماعتلرینه قارشو تسامح ایله کسب تمایز ایدرلر [۶] .

[۱] Barhebraeus, chron. ecles. III, 126 f.

[۲] Barhebraeus I, c. 1, 266-268.

[۳] البیرونی ، قرونولوژی ، زاجاو طبعی ، ص ۲۸۹ = زاجاو ترجمه سی ، ص ۲۸۳

[۴] اصبان ، بیلدیه ک اوریانثال ، ج ۲ و ۳

[۵] Barhebraeus . قرونولوژی نه قله سیاستیک ، ج ۳ ، ص ۲۵۶

[۶] عینی آفر ، ج ۳ ، ص ۳۳۲

[۷] موشه میوس ، هیستوریا تارتارورم نه قله سیاستیک . هلمشتاد ۱۷۴۱ ، ذیل ۱۲ ، ص ۴۸ .
« هومینکن اندره آسی دولونجیومه لالو (I. c. ص ۵۱۲) طرفندن لاتینجیه مترجم - پسیپوس
تورکیات مجموعه سی - ۵ »

سریانی مدینتیک اساس عاملرینک ایرانی المنشاء اولدینی حقنده کی حقیقه شیمدی یه

اودوفون توسکولومک - دردنجی اینوسانه یازیلان راپورده مندرج اولوب فرانسه ده مقدس
لوئی یه خطاباً کوندریلان موغول خانلردن برینک مکتوبنده شو عباره موجوددر :

Venimus cum potestate et mandato, ut omnes Christiani sint liberi a ser-
vitude et tributo, et angaria, et paedagogis et consimilibus, et sint in honore
et reverentia. et nullus tangat possessiones eorum Itā praecepit, quod in
lege Dei non sit differentia inter Latinum, et Graecum et Armenicum. Nesto-
rinum, Jacobinum, et Omnes, qui adorant crucem. Omnes enim sunt unum
apud nos.»

نسطوریلرک قرانیسکدن راهی «روروق» ایله اولان مناسباتی شایان قیددر . بوزاتک، جغرافیه
انستیتوسی طرفندن ۱۸۳۹ سنه -نده پارسده منتشر : recueil de voyag. s et de mémoires :
آدلی کلیاتده کی سیاحتنامه سنه باقکیز [ج ۴ ، ص ۳۳۷] :

Nestorini occurerunt processionaliter nobis: p. 339: Magna multitudo
christianorum hungarorum, albanorum, ruthenorum, georgianorum, hermenorum,
qui omnes non viderunt sacramentum ex quo fuerunt capti, quia ipsi Nesto-
rini nolebant eos admittere ad ecclesiam suam nisi rebaptizarentur ab eis.
Nobis nul lam mentionem fecerunt super hoc: immo confitentur quod Ecclesia
Romana esset caput omnium ecclesiarum, et quod ipsi deberent recipere pat-
riarcham a papa, si via essent aperte

نسطوری سفیرلری بالذات موغول خانی «کویوک» (۱۲۴۶-۱۲۴۸ تاریخنه قدر) بالخاصه خریستیانلری
(بلافریق مذهب) ابراز ایتش اولدقلری التفات ووجه دولایسیله مختلف ملتلرک روحانیلری موغول سراینه
جلب ایدلشلردی. دوسسون، موغول تاریخچی، ج ۲، ص ۲۳۵؛ «موغول استیلاسی زماننده تورکستان»
آدلی آرمده جویینک فارسی متنی محتویاتنه باقکیز برنجی قسم، متن، ص ۱۶۱). بوتون بونلر
یوهانده مونته قورویونوک نسطوریلر علیهنه اولان اتهاماتی قطعاً رد وجرح ایدیور :

Nestoriani quidam Christianitatis titulum praeferentis, sed a Christiana
religione plurimum deviantes, tantum invenerunt in partibus istis, quod non
permittant quempiam Christianum alterius ritus habere, quantumlibet parvum
oratorium nec aliam quam Nestorianam publicare doctrinam» (Moshemius, l.c.
app. XXXVIII P. 114. f.)

«بویوک خان کتابتک» قتولیک مؤلفی، نسطوریلرک «مونته قورویونو» حقنده خس ایتدکلری
حدت و فرقی ایضاً بونک روما کلیسای ایله برلشمک اوزده نسطوریلری اقتناعه غیرت ایتدیکنی و عکس
تقدیرده سماعه و نجاته نائل اوله میه جقلرینی سویله دیکنی ذکر ایدیور (یکی ژورنال آزیاتیک، ج ۶،
پارس ۱۸۳۰، ص ۶۹).

قدر پك آز اهمیت ویرلشدر . بو کیفیت قسماً اسم خاصلر ایله قابل اثبات اولدینی کی، قسماً ده دوغربدن دوغری به سریانی مورخلر طرفندن تأیید ایدلمکده در : قتولوقوسلر آراسنده شو عجم اسملرینه تصادف ایدلمکده در : پاپاس Pâpas، شاه دوست، مانهس یاخود ماغنهس، مارابخت Mâraboht، بابوائوس Babuaeus - که اورتودوکسلرک باشلیجه مدافعیدر - و برنجی آبا Aba که ساسانیلر زمانده کی قتولوقوسلرک اک مهمیدر. بوصوک ایکی ذات، خریستیانلغک قبوله قدر، «موبد» ایدیلر؛ بوندن ماعدا «فرهاد» ویا افراآت Aphraates دردنجی عصرک اک مهم سریانی محررلرندن در. بوندن صوکرنا «نارسس» Narses تزیب Nisibis مکتبنک مؤسسیدر. کتب مقدسه نک مترجمی و سریانی - یعنی مذهبنک باشلیجه مؤسسی «فیلقسه نوس» و نهایت فیلسوف پاولوس [۱]. (التنجی عصر) نسطوری خریستک باشلیجه مرکزلی «نزیب» Nisibis، «کند» شاپور [۲] و «مرو» در. ایلك ذکر ایدیلن محله الهیات مکتبی واردرکه، مؤسسی، اولجه کوردیکمز کی برعجم اسمنی طاشیمقدده در. «کندشاپور» طب مکتبی عرب طببنک انکشافده پک بویوک براهمیت قازانمشدر؛ طبرینک ده بیلدیردیکی کی نسطوریلر بوتی ده شرقه مدیوندرلر. ایکنجی شاپور زمانده (۲۷۹ - ۳۰۹) مشهور بر هند طیبی «سوس» ه کلدی؛ اهالی بودوقورک صنعتی اوکره ندیکندن ایرانده اک حاذق طیبیلر ظهورایتدی [۳]؛ «مرو» ک ایسه ساسانیلر زمانده اک مهم حرث مرکز لرندن بری اولدینی معلومدر [۴].

سریانی حرثی عرب زمانده ده دوام ایتدی. تئولوغلرندن ماعدا بوراده فیلسوفلر، دوقورلر، حقوقشناسلر، مورخلر ونحو جیلر موجوددی. معلوم اولدینی اوزره نسطوری طیبیلر بویوک عرب طبیعیاتچیلری ایله فیلسوفلرینک خواجهلری اولدیلر کی، عربلر یونان ادبیاتی ایله استیناسلرخیه سریانی ترجمه لرینه مدیوندرلر. حتی خلیفه نک نسطوری طیبیلری

- [۱] بوتون بو ایضاحات «باره بروس» ک «قزولوزی نه قله سیاست» ندن آلمشدر.
- [۲] [سوسانک شرقدده کائن اولان سوزیانا (خوزستان) شهر مهمنک سیاسی اسمی سریانی جه - B'th l.âpâth - که نسطوری سوزیانا متره پولیدینک مقزی اوله رق ذکر ایدیلور - ایله عینی در. عرب منبرلی «کند شاپور» دیورلر Procop, Bell, Goth. 4. 10. شهرک تاریخی حقتده تولده کیه باقک، طبری ص ۴۱. هوفان، عجم خریستیان شهیدلری حقتده. سریانی دوسیه دن خلاصه ص ۴۱؛ بو شهرک وضعیتی حقتده: راولنسون، لوندره جغرافیا جمعیتی مجموعه سی، ۹، ۷۲؛ لایارد، عین اثر، سنه ۱۶، ۶۴.]
- [۳] ساسانیلر دورنده عجم و عرب تاریخی، تئودور تولدیه که طرفندن مترجم طبری تاریخی، ص ۶۷.
- [۴] اصطخری، عرب جغرافیاییلری کلیاتی، ج ۱، ص ۲۶۲.

پر درجه یه قدر سیاسی نفوذده مالکدیلر . بونک نتیجه سی اوله رق خلیفه لر بعض مادون ماموریتلری خریستیانلرده تودیع ایتدیلر . کلیسایک وضعیت اخلاقیه سی پک موجب آسف بر حالده ایدی . قبا اخلاقینلقلر وعادی اجترافات، یوکسک مرآتیی اشغال ایدنلر آراسنده بیله ، اظهاری مباح حرکاتدن معدوددی .

بوراده، اورته آسیا خریستیانلغی ایچین پک بویوک راهمیتی حائر بولنش اولان نسطوری ریاضتچیلکنه بر قاج کله ایله نقل کلام ایتمک لازمدر .

بشنجی عصرده نسطوری کلیسایک ریاضتچیلکه قارشیی بر حرکت باشلادی که، بو حرکتک مشوقی « بارسوماس » Barsumas ایدی . ۴۸۵ سنه سنده اصدار ایدیلن رهبان مجلسی قرارلرینه نظر، پاپاسلر نفسلرینه حاکم اوله مدقلری تقدیرده ازدواج ایتمک حقنی حائر اوله جقلردی . ۴۹۹ سنه سی مجلس روحانیسنده بطریق ایله بسقیوسلارک بر دفعه یه مخصوص اولوق اوزره ازدواج ایده بیله جکلری تقرر ایتدی ؛ بوکا مقابل علی العاده پاپاسلره ایسه ایکی دفعه یه قدر ازدواج مساعده ایدلدی . بو صوکنجی حق بالاخره یالکیز جسمانی راهبیر ایچین محفوظ قالدی . بوکا مقابل دها آلتنجی عصرده یوکسک رتبلی روحانیلره متوجه اولوق اوزره ازدواج علیه برعکس العمل باشلادی . ۵۴۵ تاریخنده انعقاد ایدن سینود مجلسنده بطریق برنجی آبا زماننده (۵۱۷ الی ۵۵۲) متأهل ذواتک بسقیوسلغه ویا بطریقیکه انتخابی منع ایدلدی . عینی عصرک باشلانغجنده فلسطینده بولنان فلسطین راهبی ابراهام مصره کوندرلدی . مملکته عودت ایتدکن صوکر ابراهام مصر طرزینی نمونه اتحاد ایدرک مناسترلره دها جدی قواعد وضع و ادخال ایتدی و بوندن دولای « پاپاسلارک پدری » عنوانی آلدی ؛ قوزماس نندیقو پلوسستهس Kosmas Indicopleustes مرکزی آسیاده کی مهاجرلردن بحث ایتمکده در [۲] .

بالاخره نسطوریلرده ریاضتچیلک قولله انکشاف ایتمش در . « شهرستانی » ده [۳]

[۱] ببلیوتهک اوریانتال ، جلد ۳ ، قسم ۲ ، ص ۸۷۲ - ۸۷۳

[۲] عینی اثر ، ص ۹۲ : "Itemque apud Bactros, Hunnos, reliquos Indos,"

Persarmenos, Medos, Elamitas, atque in tota Persidis regione Ecclesiae infinitae sunt. Episcopi item, Christianique populi magno numero, Martyres multi, Monachi et Hesychastae. »

عینی فقره ، ص ۸۷۲

[۳] دینی جماعتلر الخ ، ص ۲۶۷

تصادف ایتدی کمز فقره یه نظراً تسطوریلرده خصوصی بر عابد صتیف موجوددر . بوصف نام و مصفی بر روحه مالک اولق صورتیه سناواته یوکسلمک و جمال الهی ایله دلستر اولق و بالعموم اسرار و خفایایه انفاذ نظر ایتمک امیدینی بسلرلر؛ و بوامیدله بالعموم شهواتی و نفسانی حظلردن اجتناب اوزره بولنورلر .

۳

دوقوزنجی عصرده ایراندن کلن مسلمان سلاله لری میدانیه چیقورلر . خراسان ایله ماوراءالنهر و قسماًده غربی ایرانده اجرای حکومت ایدن « سامانی » سلاله سی [۹۸۷ - ۹۹۹] اعظمی اهمیتی حازدر . بونلر، حاکم تیلرینک طرزنده سامانی حکمدارلرینی نمونه اتحاد ایتشلردر . لسان رسمی، رسمی وثیقه لردهده عجمجه ایدی . [۱] بونکله برابر اسلامیت حاکم دین اوله رق قالدی . مع هذا، ثنائی الاساس مذهب لردا ثنائی نفوذ طرفدارلره مالک اوله رق دوام ایتدی . مملکت خلقی آراسنده موجود « زندیق » لر حقنده یوقاریده معلومات ویرمشدک . سامانیلرک سقوطی اوزرینه مانیخه یئستلر قسماً غربی آسیایه توجه ایتدیلر؛ بونلر خلیفه « مقتدر » زماننده [۹۰۸ - ۹۳۲] یکیدن شرقه دوغری اوزاقلاشمغه اجبار ایدیلر . و بودفعه سامانیلر طرفندن عینی تعقیبات و تصدیقاته معروض براقلدیلر . نهایت، « تغزغز » لرک [۲] خاقانی طرفندن کندیلرینه قارشی کوستریلن حمایه سایه سینده، بوتعقیباتدن قورتوله بیلدیلر . بوزماندن اعتباراً مانیخه یئستلرک رئیساری « سمرقند » ده اقامت ایدرلردی [۳] .

سامانیلرک حوزه اداره سنده کی مملکتلرده خریستیانلق حقنده بعض معلوماته مالکیز . سمرقنده کی خریستیانلر حقنده بالخاصه « ابن حوقل » [۴] ک ویردیکی معلومات اک مهمیدر .

[۱] مقدسی، عرب جغرافیاجیلری کلیاتی ج ۳، ص ۳۳۵، سطر ۱۲-۱۳؛ حمدالله مستوفی قزوینی « تاریخ کزیده » ده دیورکه : احمد بن اسماعیل (XI، ۹۰۷-۹۱۴) صوفی اولدینی ایچین رسمی وثیقه لرک بعدما عجمجه یرینه عرب لسانیه تحریری امر ایتشد . نرشخی، شهر طبعی، ص ۱۵۱؛ شهر طبعنده، تاریخ کزیده دن اقتباس ایدیلن سامانیلر حقنده کی مبحث علاوه اوله رق موجوددر .

[۲] « تغزغز » لر حقنده ایلریده ایضاحات وارددر .

[۳] فلوهل، مانی، ص ۱۰۵ - ۱۰۶

[۴] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۳۷۲

سمرقند جوارنده کائن « ساودار » [۱] طاعی شهرک جنوبنده طبیعتک فیاضلنی وهوالینک صاف و جیدلکی ایله بالخاصه کسب اشتهار ایدر ؛ « صغد » ک بویوک بر قسمی بوحوالیدن کورونور . طاع، تارلار و میوه باغچه‌لری ایله مستور اولوب صنعی صورتده اروا ایدلکده‌در . خریستیان مستملک‌سی ایله مناسرت حجره‌لری و جماعتلرینک اجتماعگاهلری بوراده‌در . « ابن حوقل » بوراده عراقی بر قاج خریستیاننه تصادف اتمش‌در . بو خریستیانلر اقلیمک فوق‌العاده‌لکی و طبیعتک بولغنی دولایسیله بو حوالیه کیشلردی . بو مستملک‌نک اسمی یازمه‌لرده مختلف شکللرده کوسترلمشدر (زرد کرد، ورکرد، و زکرد) . بوندن باشقه « ابن حوقل » [۲] و « یاقوت » [۳] طاشکند حوالیسی حدودنده (قریه‌النصاری ، قریه‌النصاری) اسمنده بر خریستیان مستملک‌سی ذکر ایدیورلر . کذا بو اسمده مختلف شکللرده کوسترلمشدر [باقکیز نوطه ۱ و ۲] . نهایت « اصطخری » [۴] ، هراتده بر خریستیان کلیسا سندن بحث ایدیور . « مرو » متروپولیدلکنک نه درجه مهم اولدینی ، « البیرونی » نک خراسان متروپولیدینی بر چوق دفعه‌لر « قتولیفوس » تسمیه ایتسندن « کلاشیلتمده‌در . بونکه برابر خریستیانلرک عددی چوق دکلدی . « مقدیسی » [۵] نک ویردیکی معلوماته نظراً سامانیلرک اجرای حاکمیت ایتدکلی ساحتده پک چوق موسوی و پک آز خریستیان اقامت ایدیوردی .

سامانیلر پک نادر اوله‌رق تورک‌لرک مملکتلرینه سفر اجرا ایدرلر ، اکثریا کندی مملکتلرینک مدافعه‌سی ایله اکتفا ایدرلردی [۶] . یالکیز بر قاج همحدود شهری اشغال

[۱] زر افشان منطقه‌سنگ جنوب حدودی تشکیل ایدن سلسله بویه تسمیه اولنوردی ؛ مؤخر زمانلرده (اون ایکینجی عصردن اعتباراً) سمرقندک جنوبندن بوسلسله قدر اولان بوتون‌حوالیه بواسم ویرلدی . بارون روزه‌نک شرفه نشر ایدیلن نسخه فوق‌العاده‌کی مقاله‌مه باقکیز : المظفریه ، ص ۱۵ ، « حافظ ابرو » دن خلاصه ؛ P ۴۸ ، Memoires of Baber, transl. by Erskine . (بوراده شاولدار یرینه ساودار یازلمشدر) .

[۲] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ص ۳۸۴ ، س ۱۲ : و نیکرد، (ویکرد، ویکرد، و دیکرد، و دیکرد)

[۳] ووستنفلد طبیعی، ج ۳ ، ص ۲۳۴ ، س ۸ : تنکرة

[۴] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۱ ، ص ۲۶۵

[۵] عین اثر، ج ۳ ، ص ۳۲۳

[۶] عین اثر، ج ۶ ، ص ۲۰۴ (قدامه)

ایتمشلردر . نوح بن اسد (خلیفه معصم زماننده: ۸۳۳ - ۸۴۲) وقتیلہ عربلر طرفندن فتح ایدیلوب بالاخره تکرار غایب ایدیلن [۱] «اسفیجیاب» [۲] جوارینی تورکلردن آلدی. (۲۸۰ هـ م ۸۹۳/۹۴) تاریخنده «اسماعیل بن احمد» «تالاس» [۳] شهرینی، اوتجی عصرده ایسه سامانیلر «فرغانه» حدودنده [۴] بولونان «هفتده» موقعی تورکلردن آلدیلر. مسلمان ملترک شرقی آسیا اقوامی ایله تجاری مناسبتلری، اوزمانلر پک زیاده انکشاف ایتشدی. سمرقندک شرق قپوسی «چین قپوسی» [۴] تسمیه اولونیوردی. چینه کیدن اوچ تورک جنسنک یعنی «غز»، «قارلوق»، «تغزغز» [۶] لرک حاکم اولدقلری منطقهلردن کچوردی. ایلك قبیله یعنی «غز» لر بحر خزر جوارندن اسفیجیاب سنجاغنه «چکنت اطرافنده» قدر اولان یرلرده ساکن ایدیلر؛ ایکنجی قبیله یعنی «قارلوق» لر فرغانهده کی عرب اراضیسندن شرقه دوغرو اوتوز کونده سیاحت ایدیلر بیلن حوالیده ساکنیدیلر؛ اوچنچی قبیله یعنی «تغزغز» لر ایسه چینه قدر اولان متباقی ساحه یی [۷] اشغال ایدیلرلردی.

[۱] بلا ذری، دو هویه طبعی، ص ۲۲

[۲] ایوم جیمکنت شهری جوارنده سایرام کوی

[۳] ترشخی، شهر طبعی، ص ۸۴

[۴] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۳۹۶ (ابن حوقل)

[۵] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۳۶۵

[۶] بوقیله اسمی (عربیجه سی تغزغز) اولا تغزغز Taghazghaz اولهرق اوقونمش در؛ غریفوریه ف «تغزغز» دو قوز اوغور» شکلنده اوقونمش تکلیف ابتدی که، برچوق طلملر ایله برابر «دوهویه» (عرب جغرافیاجیلری کلیاتنک ۶ نجی جلدنده) طرفندن ده قبول ایدلمشدر. عینی کلیاتنک یدنجی جلدینک مقدمه سندن. (ص VIII) بوقیله عنواننک «تغزغز» اولیوب «تغزغز» اوقونمش حقنده کی «نوله که» نک مطالعه سی موجوددر. نوله که دو قوزنجی عصره عائد برپهلوی متننه استناد ایتکده در [۸۸۱] تاریخنده یاشایان عجم باش راهی منوچهرک برمکتوبی (وهست، پهلوی متنی، ج ۲ = The Sacred Book of the East, ed. M. Müller, vol. XVIII, p. 329. کس مولر طرفندن طبع ایدیلن «شرق مقدس» کتابی ج ۱۸، ص ۳۲۹) که بازند یازیسی ایله غایت واضح اولهرق «تغزغز» شکلنده ییازلمشدر. عربلرک تغزغزله ویاغزله عائد هرمانکی برقبیله ایله علاقه دار اولوب اولمادیغنی کوستره چک هیچ بر معلومات، بو ذکر اولنان متننده موجود دکلدرد. مع مافیه، اورخون کتابهلرنده دوغوز اوغوزلر قبیله نیک استعمالی، «نوله که» نک نقطه نظرینی تأیید ایتکده در. بافکیز: بارتولا، اسکی تورک کتابهلرینک تاریخنکی اهمیتی، ص ۸، عین مؤلفک: اسکی تورک کتابهلری و عرب منبعلری، ص ۲۸

[۷] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۱۱ - ۱۴

بالتېغ بورادە دىكر كوچە قىيەلەردە سا كندىلر؛ فقط بوتلر اهميتلر اعتباريلە بو دكر ايدىلن قىيەلەردن پك چوق كرىدە بولنىورلردى .

«عربى تور كستاندن شرقى تور كستانە كىدن يولك مفصل تىرىقى «ابن خردادبە» و «قدامە» [۱] دام موجوددر . عرب خطك خصوصيتى دولايىسىلە شەر اسمارىنك قرايى بويوك مشكلات اراۋە ايدر . «دوهويه» نك قرايى وجهله بويولى تعريف ايدىم :

طراز شەرنەدن «آشانى نوشاجان» .

۳ فرسخ

»	۲	Kasra-bâs	بورادن كصرى باس
»	۴	Kul-Sub	» كول - شوب
»	۴	Gul-Sub	» جل - شوب
»	۴	Kulân	» كولان
»	۴	Briki (Mirki)	» بركى (ميركى)
»	۴	Asbara	» اسبرە
»	۸	Nûzket	» نوزكت
»	۴	Charangawân	» خرانجوان
»	۴	Gul	» جول
»	۷	Sârîg	» سارغ
»	۴		» «بلدە خاقان التركى» يە قدر
»	۲		» كرمزاوہ [۲] قدر
»	۲	Newaket	» نواكت
»	۱	Bângikêt	» بنجىكت
»	۲	Sujâb	» سوياب

بو جادەنك همان شەلەندە قوملى سىپ باشلازدى ؛ جنوبەدە الكساندر داغ سلسىلەشى اوزايردى . «كصرى باس» دە قارلوقلر ك قىش قاراكهى وازدى ؛ بوندن پك آز مسافەدە

[۱] «قدامە» دە بوشەر مذکور دكلدر . «كول-شوب» دن كولان Kulân . قدر مسافە، فرسخ اوله رق تىمين ايدىلشدر .

[۲] بواسمك ناصل اوقونەجى بىلنمىور .

«قلاج» لرك قيشلاقلى بولورۇدى. يولك صانع جهتده «كصرى باش» ايله «كول - شوب» راستنده بر داغ وارۇدىكه، اوزرنده يونجه، سبزه و ميوه مبدولاً نشو و نما بولورۇدى. «نواكت» قدر اهميتلى نقطه لر «كولان» ايله «مىركى» ايدى. «نواكت» بويوك بر شهر ايدى، اوزا دن دوغرى بر يول يوقارى نوشاخانه كيدرۇدى. «سوياب» شهرى ايكي به انقسام ايتشدى: «كبال - Kobâl» ده و «ساجور كبال - Sâgur-Kobal» ده.

بوسياحت خطى «توماشهك» [۷] «دوهو» به حقتده كى تفيد نامه سنده: (De Münr vah - Gog en Magog) مناقشه ايدرك، يوقارنده ذكر ايديلن چين يوللرله برابر «تافع سلاله سى» تاريخى، «تافع - سو» دن اقتباس ايتش در. مومى ايله، بوصورته، شهر لرك عتقوى اسملىرى تعين ايتمكه نپايشمش و برونجه آتى نتايحي استحصال ايتش در:

(۱) طراز: اوليا آتا Aûlié-atâ نك بش فرسنگ جنوبنده كان اولان «تالاس» در. عربلرك زماننده بوراسى شيلجى šilgi اوله رق كوستريلور ([۲].

(۳) «كصرى باش» شهنامده ايكي دفعه ذكر ايديلن تورك قلعه سى «قاجار باشى» اولاجق؛ «اوليا آتا» موقعنده اولماسى اغلبدر [۳].

(۴) كوكن - Asbarā بوكونكى «تارتى» موقعيدر؛ چينيلرده «كيولن» kiu-lên (اسبره: asbara) اون ۷۰ لى غربده، «تالوسه» دن [۴] ۱۴۰ لى شرقده.

(۴) شبره (چينجه: O-ssī-po-lai) بوكون «چلداور» ك بولندينى شبره دره سنده. شرف الدينه نظر آيمور، ۱۴۰۶ تاريخنده «كولن» داغك شرقنده كان اولان شبره قلعه سى يكي دن انشا ايتديرمشدر.

(۵) «نوزكت» Nuzket - مقدسى ده «نركت» Nûsket - چينجه تونغ - كييه ن طرز تحريره نظر آ «تومكت» - Tum-ket اوقومليدر؛ آقسو كنارنده در. احتمالكه بوكونكى «آقسو» در.

[۸] WZKM، ج ۳، ص ۱۰۳ - ۱۰۸

[۲] عرب منبعلرى واضحاً كوستريوركه داغلرده كان «شيلجى» شهرى «طراز» تجارت شهرندن قطعاً آيريدر؛ بالخاصه باقكر: عرب جغرافياچيلرى كلياق، ج ۳، ص ۲۷۵ - ۲۸۴. «طراز» ك، بوكونكى «اوليا آتا» نك بولندينى موقعده كان اولسى محتملدر. بونك حقتده و ديكر مرحله حقتده: شرق لسانلرى سه مينه رى نشر ايتندن «غربى آسيا» تدقيقاته «باقكر» ج ۱، ص ۱۶۷ ده ميرآلاى «قاللاور» ك وردىكى تفصيلاته باقكر.

[۳] «قاللاور» كوزه، اخير طاش Achir-Tasch خرابه لرتك موقعنده در.

[۴] «توماشهك» ده بوصورته در؛ (چانف - سو) ده يالكر ۶۰ در.

(۶) جول: بوکونکی «پیشبک - Pispék» ه تصادف ایتکده در. رشیدالدینه نظرآ «جول» [۱] شمالده «نایمان» ایله جنوبده «بوری - تبت - Buri-Tibet» آراسنده در. «ادریسی» نک بحث ایتدیکی یول فرغانهده «اخسیکت» Akhsi-ket دن باشلایهرق آلتی کونده یوکسک برکیدی اولان الکساندر سلسله سنده کی قارا - قوله واورادن اوچ کونده چوله منتهی اولیور.

(۷) «سارغ» [تورکجه Sarigh - صاری] چینجه «میه - کوئه» یه استناداً «مارغ» اوقونه بیلیر.

(۸) قارلوقلرک خاقاننک مقرنی «هیوئن - چانغ» «سوئی - یه - سوئی» Suī-ye - Suī - تسمیه ایدیور که بالعموم قومشو حکومتلرینک تاجرلرینک اجتماعکاهیدر [۲]. سوئی - یه - سوئی نهری «چو» نهردر؛ «طوقاق» جوارنده کی بوکونکی خرابه لر بونک موقعی کوستریور. یوراده خریستان تورکله عائد متعدد مزارطاشلری بولنقهده در. (۹) سوئی - اب (توماشهک، کبک یرینه کتاک یاخود کناک Konāk یاخود Katāk طرزنده قرائت ایدیور.) ایسیغ کولک غرب اتکنده آراملیدر [۳].

«برشخان» - nušagan ایچون توماشهک «برسحان» طرز قرائتنی ترجیح ایتکده و «نارین - Naryn» [یعنی یوقاری سیحون] ک منبع ایرمقلرن دن بریسنک اسمی ایله برلشدرمکده در. جوارده بولنان داغ کچیدینک اسمی ده بویله در [۴].

چینجه اسملرک عربجه ایله قارشیلانمیش، اولکیلرک - بویوک بر قسمنک - یدنجی عصرک ایلاک ربغه قدر ارجاع ایدلسنه مقابل صوکنجیلرک دوقوزنجی عصرک نهایتنه عائد ولسی دولایسیله، کسب مشکلات ایتکده در. ایکی یچق عصرلق زمان ظرفنده ایسه، شهر اسملری تبدل ایتدکن ماعدا، کاروان یوللرینک استقامتلی بیله تحول ایده بیلیر.

[۱] «بو-جول» هرحالده عربلرک «جول» ی ایله علاقه دار دکدر.

[۲] یوقاریده ذکر ایدیلن چین سیاحت یولارینه باقکز. بوندن اکلاشلدیغنه کوره Sui - Yé ده کی شهر «سویاب» Suyab اولوب تورک خاقانلرینک مرکزی ایله عینی دکدر.

[۳] مع مافیه «چو» قطعاً ایسیغ کولدن چیقماز.

[۴] توماشهک بونقطه نظری شیمدی عجم محوری «کردیزی» (اون برنجی عصر) طرفندن بیان ایدیلن خلق اشتقاقی ایله تأیید اولنقهده در. علمی مقصد تحتده اورتیه آسیاده وقوع بولان سیاحته عائد راپورمده مذکور عجمجه منته باقکز: (رسنی) ۱۸۹۷، ۸۹: آترا بارس خان نام کردند یعنی امیر بارس.

چینلیلر «کولن» دن «تالاس» ه قدير اولان مسافه یی ۶۰ + لی، شبره (اسبره) یه قدر ۷۰ لی. تخمین ایدیورلر؛ عربلرایسه ایلک مرحله یی ۱۷، ایکنجی مرحله یی ۸ فرسنگ اوله رق بیان ایدیورلر. بوشراطط تحتنده چین املاسنه اعتماد ایتک پک مشکلدن. شمذیلک «کامینی» دوهویه» نك طرز قرائتی در. بوقرائت، صورت قطعیده امین اولدینی ایچون دکل، بلیک بوقرائتی قبول ایتمه مک ایچون کافی اسبابه مالک اولمادیغز ایچین، الک موافق تلقی ایدلمکده در.

اسمنی بو کونه قادار محافظه ایدن [۱] «میرکی» یاخود «مرکه - Merke» نك موقعی تمامیه دوعرو اوله رق تلقی ایدیله بیلیر. کندی عین اسمده کی نهرک کنارنده کائن اولان «اسبره» موقعی ده معین اولوب بوکونکی «چلداور» در. [۲] «چلداور» دن «مرکه» یه قدر ۲۶. وهرست مسافه تخمین ایدلمکده در [۳]. «ابن خردادبه» ایله «قدامه» ده بر فرسنگ تقریباً ۶ «وه رست» (۶ کیلومترو) مساوی کیلور. «نوزک» موقعنده وضعیتنه نظراً «بیه لولو وودسق» (آق صونک روسجه اسمی اولوب «چالداور» دن ۵۰ وهرست مسافه در) موقعیله توافق ایتلمکده در، جولک، بیه لولو وودسق استاسیونندن ۴۰ وهرست مسافه سی اولان پیشیک دن بر از داها شرقده یعنی ۸ فرسنگ داها آز مسافه ده اولدینی ظن اولونمقده در [۴]. «ساریغ» ایچین، «طوقاق» جوار ی کوسترلمکده در؛ (طوقاق پیشیک دن ۵۸ وهرست مسافه ده در) آلت - طوقاق جوارنده کی «بلده خاقان التری» (طوقاق دن ۱۷ وهرست مسافه ده در)؛ نواکت، چیل اریق Dži Iaryk جوارنده در (آلت - طوقاق دن ۲۶ وهرست مسافه ده در)؛ بو صوکنجی شهر ایلروده کچه جکدر؛ ابن اثیرده بو شهر ۱۱۹ - ۷۳۷ سنه سی

[۱] «مرکه» الکساندر سلسله سنک جنوبنده کائی در. (۴۳ درجه عرض شمالی) آندره، جیب اطلاسی، ۱۳۲/۱۳۱

[۲] شتیلر، جب اطلاسی، نومرو ۵۹ - ۶۰ «مرقه» دن بر آز شرقده.

[۳] مسافهلر ریس حکومتی مناقلاتنه عائد رسمی سالنامه دن آلمشدر. سنت - پترسبورغ ۱۸۸۸؛ ۱۸۸۹؛ ۹۰؛ ۹۱، ذیللری ایله برابر.

[۴] بالاخره بالذات کوره رک قناعت حاصل ایتدیکمه کوره اورته قرنده تجارت یولی بوکونکی بوسته یولندن بر از داها جنوبده واقع ایدی. «پیشیک» دن براز جنوبده واقع اولوب خریستیان مزار طاشلرینکده بولندیفی «الامه دین - alamedyn» کوینده کی خرابه لر اسکی «جول» ک وضعیتنی کوسترملده در. اورتا آسیایه سیاحتم حقنده کی راپور آدلی اثرمه باقکن: ص ۲۵، ۳۱.

تختنده ذکر ایدلمکده در [۱]. عرب جغرافیاچیلرینک ذکر ایتدکلری مسافه دوغری اولدینی تقدردده، «سو-یاب» ک [۲] ایسیغ کولدن پک زیاده غرب استقامتنده کائن اولسی ایجاب ایدر. «جو» نهرینک یوقاری مجراسی ایله «برسخان» آره سنده کی مسافه اون بش کونلک برکاروان یولی ویا اوچ کونلک پوسته سیاحتی ایچین تمامیه اهمیتدن عاریدر [۳]. «فرغانه» دن یوقاری برسخانه کیدن دیکر ریول واردر. «اوز کند» usgen- (فرغانه ده) دن «عقبه-Akaba» یه (داغ کیدی) قدر مسافه بر کونده قطع ایدیلیر؛ عقبه دن یوکسک برته ده کائن اولان «اطباش» شهرینه قدر اولان مسافه ده عین مقدارده در. بوشپردن یوقاری برسخانه الی کونلک یول واردر. بوشهرلر آره سنده مرعالر و منبعلر موجوددی، فقط برتک کوی یوقدر [۴]. «اطباش» شهری عین اسمده کی داغ سلسله سندن نبعان ایدن اطباش نهری اوزرنده کائن ایدی که، روس و چین ساحه سی آراسنده کی حدوددن اوزاق دکلدی. «اوز کند» ایله «اطباش» شهری آراسنده کی مسافه (۲۰۰ ورسندن فضله)، بالخاصه اراضینک داغلق اولماسی دولایسیله ایکی کونلک سیاحت مقدارندن فضله در. قدامه یه نظر آ «اطباش» ک تیت دن (یعنی تیت اراضیسندن) «فرغانه» و «برسخان» [۵] دن غینی

[۱] ج ۵، ص ۱۴۸. کذا طبریده (ج ۲، ص ۱۵۹۳)

[۲] طبریده، ج ۲، ص ۱۴۴۱ = ۷۲۳ ۱۰۳ سنه سی واقعنده

[۳] عرب جغرافیاچیلرینک افاده لری کرک توماشه ک طرفندن و کرکسه طرفندن یا کیش اکلشلمشدر. «یوقاری برسخان»، «ایسیغ-کول» ک جنوب شرقی ساحلنده ایدی. اوریاه اک یقین یول (بوکونکی طوقاق دن براز شرقده) «جو» نهری بویجه بوام buam بوغازی آره سنده وکولک جنوب ساحلی بویجه «نواکت» دن کوردی. دیکر بر یولده «نواکت» دن «سویاب» آره سندن شماله منتهی اولوردی. بو شهر چین منبعلرینه کوره «جو» نک جنوبده بولونیوردی؛ ۷۵۸ تاریخنده چینلیر طرفندن تخریب ایدلش و کردیزینک برهبرده اراشه ایتدیکی وجهله بونک شالنده «قاستهق» Kastak کچیدینک دوغری دن دوغری به جنوبده تکرار انشا ایدلشدر. «سویاب» دن یوقاری برسخانه اولان یول قاستهق کچیدی اوزرندن بو کونکی «ویهرنی Wjerniz»، واورادن «جیلیق Tschilik» و «چان-طاش San-Tasch» اوزرینه اولان یولک عینیدر. کاروانلرک بو یولی ۱۵ کونده قطع ایتدکلری حقتده کی معلومات بو صورتله تمامیه ایضاح ایدلمکده در. اورتا آسیا به سیاحت حقتده راپور آدلی اثره باقکز، ص ۱۸، نوطه

[۴] عرب جغرافیاچیلری کلیاتی؛ ج ۶، ص ۲۲، ۱۶۰

[۵] «عین آره، ۱۶۰». «اولت باش» دن «آریا وادیسی» اراسندن و «یسی yassy» کچیدن «اوز کند». واصل اولان بول تیمور تاریخنده ذکر ایدلمکده در. تی دولاقرووا، تیمورک تاریخی، ج ۱، ص ۲۵۵-۲۵۶؛ ظفرنامه، مولی محمدالحداد طرفندن طبع ایدلشدر، قلکوت، ۱۸۸۷، ج ۱، ص ۲۵۶-۲۵۸.

مسافهده اولدیغنه باقیلیرسه، بوراده برخطانک وقوعی پک محتملدر. عربلرک اورتیه آسیا اقوامی ایله تجارت ایتدکلری باشلیجه مادهلردن بریسی تیبِت دن، هندستاندن، چیندن، قغزغزلردن، قیرغزلردن وسائر محللردن سوق ایدیلن مسک ایدی. بونلرک اک مقبولی ایسه تیبِت مسکی ایدی [۱]؛ قیرغزلر اوزمانلر قغزغزلرک شالنده ساکن ایدیلر؛ بونلرک ساحهسی، ابن حوقله نظرآ، قغزغزلرک [۲]، کیا کلرک، قارلوقلرک، غزلرک مملکتلری ایله ودکتر ایله همحدود ایدی.

تجارت یوللری اوزرنده عینی زمانده دینی پروپاگانداده اجر ایدلیدیکندن بویوللری اوزون اوزادییه تعیین ایتمک ضرورتنده ایدک. تورکلرک، مختلف ثنائی الاساس مذهبلرک و بالخاصه مایخه ییستلرک پروپاگانداسته پک ایرکن معروض قالدقیزی ده کوردک. اگر «مسهودی»یه اعتماد ایتمک لازم کلیرسه، اونجی عصرده «قغزغز» لر مایخه ییزمی قبول ایتشلردر [۳]. فقط بو، دیگر معلومات ایله توافقی ایتیه بور. «ابن الفقیه» تورکلرک بویوک براکثریتنک زندگی اولدقلری سوبیلور [۴]. «البیرونی» ایسه شرق تورکلرینک اکثریتی، چینلیری، تبتیلیری وهندیلیرک بر قسمی مایخه ییست تلقی ایتمکده در [۵]. مسعودینک سوزلری شوصورتله اکلاشیلمالیدرکه، مایخه ییزم تام انکشافی یالکتر. قغزغزلره تابع اولان - ودیکر تورکلردن داهامدنی اولدیغی شبهه سز اولان شرقی تورکستانک مدنی اهالیسی تزدنده بولمشدر؛ کوجیه لر ایسه بالعکس ییکی بردی قبول ایتدکلری زمان دایما شامانی عادتلری ایله دینی نظریه لرینک اکثریتی محافظه ایدرلردی. ذاتاً عرب سیاحی «تمیم بن بحر المطوعی» [۶] نک سیاحتنامه سندن آکلاشیلدیغی وجهله، مایخه ییستلر یالکتر قغزغزلرک مرکزنده اکثریتی تشکیل ایتشلر و عملکتک دیگر قسملرنده ایسه زردشتیلکه سالک بولمشلردر. بوکا باقیلیرسه، دینی پروپاگاندا لرینک، قومی قرابتلری

[۱] عرب جغرافیاچیلری کلیاتی، ج ۷، ص ۳۶۴ - ۳۶۶ (الیعقوبی)؛ ج ۲، ص ۳۳۷ (ابن حوقل)؛ ایتماکه الحر جیزی (ج ۷، ص ۳۶۵) یرینه «الخرخیزی» اوقوملیدر.

[۲] عرب جغرافیاچیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۱۴، س ۱۷ - ۱۸

[۳] غ. فلوغهل، مانی، ص ۳۸۷

[۴] عرب جغرافیاچیلری کلیاتی، ج ۵، ص ۳۷۹، سطر ۱۰

[۵] «زاحاو» طرفندن نشر ایدیلن قرونولوژی، ص ۲۰۹؛ «زاحاو» طرفندن ترجمه ایدیلن نسخه، ص ۱۹۱. بوراده التباس وارددر؛ بویاضحات بودیلکه تعاقی ایتمکده در.

[۶] یاقوت، ج ۱، ص ۸۴۰. کذلک «قدامه» ده (عرب جغرافیاچیلری کلیاتی، ج ۶،

متن، ص ۲۶۲؛ «دوهویه» ده یاکلیش ترجمه (ص ۲۰۳)

اولان دیگر ملتر اوزرینه قطعاً هیچ برتأثیر اجرا ایتمه‌سی پک وارد دکدر [۱].
شیمدی خریستانلغه کلهلم :

قوولسون، سلجوقک «میکائیل» اسمنده بر اوغلی اولدیغنی و بونک «طغرل» بکک پدری بولندیغنی و ۵۰ د. سمیرنوفه عطف‌آبیان ایدیور. بوندن استنتاج ایدیه بیلیرکه - «سمیرنوف» ده عینی شیئی سویلیور - خریستانلق، سلجوقلری میدان چقاران «غز» لر آره سنده تجم ایتشدی؛ چونکه مسلمانلر اصلاً «میکائیل» اسمنی طانیازلر [۲]. «سمیرنوف» ک بوخمینی، «قزوبی» ک، غزلرک آچقندن آچیغه خریستان اولدقرنی سویلسیله [۳] کسب قوت ایدیور. «قزوبی». کما کلر مملکتنده برقایادن بحث ایدرک بوقیا ایچنده دیز چوکش اولان بر آدامک آباق و دیزلرینک ایزلری مشاهده ایدلیکنی، و بوندن باشقه برچوجفک آباق ایزلری و بر مرکبک طرناق ایزلری بولندیغنی بیان ایدیور. «غز» لر بوایزلری عیسی به عطف ایدیورلر، [عجیامصردن فرار بونک افسانوی سببی می؟] و اونی تقدیس و تجیل ایدیورلردی [۴]. کما کلر قارلوقلرک شالنده اسلاولرک اراضیی ایله غز و قیرغیزلر [۴] آراسنده یاشارلردی؛ بوندن

[۱] چانغ (چانغ - سو) سلاله‌سی تاریخنده «هیانت» ک ترجمه‌سنه نظراً ج ۱، ص ۴۱۵ اویغور مایخه‌یستلرینک (مونی) اول ۸۰۶ تاریخنده چینه کلدکاری بیان ایدلمکده در. باقکز: پارکر، *At onsend years of the Tartars*، ص ۲۸۰. عینی چانغ سلاله‌سی تاریخنه استناد ایدن «پالادی - Palladij» ایسه مایخه‌یستلرک داما التنجی عصرده چینه کلدکاری و ۷۶۸ ده مرکز حکومت ایله شهرلده اویغور (مونی) لری ایچون مناسرت انشا ایدلش اولدیغنی سویلیور. [Wustochnij sbornik t. 15].

[۲] مؤلف، عرب منبعندن کلن معلومات چین منبعلری ایله مقایسه‌سندن، صوک سنه‌لرده موجب مناقشه اولقله برابر، مایخه‌یستلرک اورته آسیا تاریخنده بویوک برول اوینادقلری نتیجه‌سی چیقاریله جفی فکرنده در. باقکز: Dutreuil de Rhins, Mission Scientifique dans la Haute Asie 1890-1895 II؛ «غرونار»، تورکستان و تبت بارس ۱۸۹۸، ص ۶۹؛ چینلیرک «مونی» اسمی ایله مسلمانلری اشارت ایتدکاری حقنده، شاونک فصل اولقله برابر نجه معقول اولیان بیاناته باقکز؛ رادلوف، (قوداتقو - بیلک، مدخل، ص ۶۹) مانیری خریستان تلقی ایتکده در. «قوولسون»، سربانی. نسطوریلری، کتابه سنک مزار، ص ۱۰۷. - یاقوتک لغتنده (ج ۱، ص ۵۲۴) «ابوسعید میکائیل بن حنیفه» اسمنده بر ذاتدن بحث ایدلمکده در. باقکز: تاج العروس ج ۸، ص ۹۱۹ آشایغده باقکز: مکمل، کل.

[۴] قوزموغرافیا، ووستفالد طبعی، ج ۲، ص ۳۹۴

[۵] عینی اثر، ج ۲، ص ۳۹۵

[۶] عرب جغرافیاچیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۱۴

ماعدا بونلرک مملکتلری جنوبده اسلام مملکتلری ایله تماس ایدیوردی [۱]. بونلرک مرکزى «تالاس» (طراز) دن ۸۱ کونلک مسافهده ایدی [۲].

«قزوینی» نك قوزموغرافياسنك ۱۳ نجی عصرده یازلدینی شهبه سزدر؛ فقط بو اثر - دیگر عرب منتخباتلری کی - برچوق «آناخرونیزم: تقویمی یا کلیشقلر» ی اجتوا ایتکده دره. بویا کلیشلردن بریمی، اولجه اسلامیتی برخیلی زمان اول قبول ایتش اولان «غزلر» ك [۳] دینی حقنده ویریلان معلوماتدر. «قوولسون» ك قید ایتدیکنه کوره خریستیانلق شهبه سز - هیچ اولمازسه - قسماً نسطوریلر واسطه سیله شرق تورکلینه کیشدر [۴]. بویاضاحتدن واضحاً اکلایلیورکه «قوولسون» بورادهده باشقه باشقه مذاهبه صاحب اولان خریستیانلرک مداخه سنی تخمین ایتکده در. فی الحقیقه بیزانس میسیونرلری، غرب قومشولری «خزرلر» اوزرینه ده مؤثر اولدینی معلوم اولان «غز» لره قدر واصل اولایلمشلردی. بوندن ماعدا «غز» لرک کذلک غیر نسطوری خریستیانلرک بولوندینی «خوارزم» [۵] ایله قومشولغنی نظر اعتباره آلق لازم کلیر. مایسک دردنده «الیرونی» یه کوره - [۶] خوارزم خریستیانلری «کل یا برامی» فی تسعید ایدلردی که، بومراسمده تازه کلرکلیسایه کوتورولوردی؛ غنعه یه کوره یوم مخصوصده الیهک والده سی ژان - باتیستک والده سنه برکل کتوروردی. هایثون Haithon زماننده [۷]

[۱] کذا، ج ۳، ص ۲۷۴

[۲] کذا، ج ۶، ص ۲۱، ۱۶۰

[۳] راوه رتی، طبقات ناصری ص ۹۶۱. غزل (غزان) آراسنده خریستیانلرک (ترسا)، بودیستلرک و دیگرلرینک بولندینی حقنده کی معلومات «ابن خردادبه» ه اسناد ایدلکده در. «ابن خردادبه» ك مطبوع متننده بوکا دائر هیچ بر معلومات یوقدر. (غزان) و (ترسا) کلرلندن آکلایلیدینی وجهله، «راوه رتی» بر عجم ترجمه سندن استفاده ایتش اولمیدر. «راوه رتی» طرفندن ذکر ایدیلن فقره «کردیزی» دهده بولمقده درکه [۱] «اورته آسیایه سیاحت حقنده راپور» آدلی اثرمه بافکنز: ص ۹۱ [۲] «ابن خردادبه» دنده استفاده ایتش در. بوراده ذکر ایدیلن «غزل» دکل «قزغز» لدر.

[۴] سریانی - نسطوری کتابه لری

[۵] عرب جغرافیاچیلری کلینی، ج ۱، ص ۳۰۵

[۶] «زاخاو»، قرونولوژی، ص ۲۹۶؛ زاخاو ترجمه سی، ص ۲۹۲

[۷] بو مورخ حقنده «یول» ك: Cathy and the way thither, vol. 1, prelim. essay p. Cxxx I

Prelim. essay p. Cxxx I آدلی اثری ایله «ختای» حقنده مهم بر مبحثی اجتوا ایدن: Prelim. essay p. Cxxx I «هایثون» ك اثری «براندنبورغ» ده ۱۶۷۱ تاریخنده شوآئیده کی اسم آلتنده طبع ایدلش در:

«Marci Pauli Veneti de regionibus orientalibus libri III. Accedit propter

(یعنی اون دیردنچی عصرک بدایتنده) خوارزم خریستیانلری آنطاکیه بطریقیکنه تابع ایدیلر؛ بوندن شو نتیجه چقاریلرکه بونلر نسطوری اولیوب «ملکیت» ویا «یعقوبی» ایدیلر. «ابودلف» ه کوره غزلرک برمعیدی واردی، فقط دروننده رسمیری یوقدی [۱]. «چکیل» قبیلهسی آراسنده پک آخریستیان بولوندیغی [۲] «ابودلف» سولیلور. بومعلومات «غریغوریه ف» ک قید ایتدیکی کی [۳]، ایکی درلو اکلایله سیلر؛ یا بونلرک ملکیتلرند آرمقدارده اجنبی خریستیانلر ساکن ایدیلر؛ ویاخود بالذات «چکیل» لرک کوچوک برقسیمی خریستیانلنی قبول ایتش بولونیورلردی؛ هرایکی کیفیت یکدیگر یله صقی صقی به مناسبتداردر. «غریغوریه ف» «چکیل» لرک آیری برقبیله اولدیفنده اشتباه ایدیلور؛ زیرا - سوزلرینه باقیرسه - «ابودلف» دن اولکی عرب محررلر بوقبیله دن هیچ بحث ایتهدکلری کی، مؤخر محررلرده یالکیز ابودلفده موجود معلوماتی ذکر وقید ایتیکله اکتفا ایدیلورلر. بوندن ماعدا «عرب یازمه لرند اسم خاصلر اکثریا اعظمی درجه ده تحریف ایدلکده در». فقط ابن اثیرده ده «چکیل» لر «سلطان ملکشاه» ک اخیر خاصی اوله رق مذکوردر [۴].

cognationem materiae, Haithoni Armeni Historia orientalis quae de Tartaris inscribitur, itemque Andreae Mulleri, Greiffenhagii, de Chataja disquisitio. Coloniae Brandenburgicae anno MDCLXXI

«In armis sunt ferocissimi, qui vocantur Soldini, et habent propriam linguam, literas atque ritum graecorum, et modo graecorum conficiunt corpus Christi, et sunt obedientes patriarchae Antiocheno.»

[۱] یاقوت، ج ۳، ۴۴۸، باقکز: «یول» Cathay and the way thither, vol. I, prelim essey p. GLXXXVIII.

بو صوکنچی کیفیت «غزلرک» یعقوبی اولدیفنه دلایلدر. یعقوبی مذهبنک بانیسی «فیلقه نوس» روح القدسک وعیسانک تصویرلی علینه قیام ایدرک بتون رسملری کلیسالدن اوزاقلاشدیردی. (نه آندره، خریستیان دین وکلیسانک عمومی تاریخی، اوچنچی طبع، غوطه، ۱۸۵۶، ج ۱، ص ۵۷۳) بوکون ییله هند یعقوبیلری تصاویری رد ایدرلر: Hunter, Imperial gazetteer of India vol. VI sec. edit. London 1886. p. 243.

[۲] یاقوت، ج ۳، ص ۴۴۶

[۳] اونچی عصرک عرب سیاحی «ابودلف» حقنده: سنت پترسبورغ، ۱۸۷۲، ص ۲۷ - ۲۸ (روسجه)

chronicon. x. 144 [۴].

«چیکیل شهری»، عرب یازیسنک مساعده سی نسبتنده تور کجه اسم خالصری اعظمی دوغریلقه نقل ایدن او تبحی عصرک عرب جغرافیا جیلری طرفندن ذکر ایدلما مکده در. «مقدیسی»، «چیکیل» لری «طراز: تالاس» دن ۱۰ میل مسافه ده اوله رق کوسریور [۱].

«تالاس» ده دخی خریستیانلر واردی؛ امیر اسماعیل ۲۸۰ (۳۸۹ هـ) تاریخده شهری ضبط ابتدکی زمان، شهرده کی بویوک کلیسا جامعه قلب ایدلدی. تالاس امیری برچوق دهقان ایله برلکده اسلامی قبول ایتدی [۲]؛ «مرکه» شهرینک باشلیجه جامعی وقتیه کلیسایدی [۳]. شرقی تورکستانده خریستیانلغه کلنجه، «بهی» ده خریستیان بولندیغی «ابودلف» بیلدیریور [۴]؛ «یول» ک فکرکجه «بهی» آق صو ایله قوچا آراسنده در [۵].

اسلامت بر طرفدن سامانیلرک فتوحاتیه دیکر طرفدن تجاری تماسله انتشار ایتدی. سامانیلر «غز» لر ایله «قارلوق» لرک بر قسمی (تقریباً بیک عائله) کندی مملکتلرنده یرلشدر. خیلر؛ بونلر، اسلامی قبول ایدرک، حدودی، تجاوزاته قارشو مدافعه ایتدیلر [۶]؛ بوتور کرک، «مقدیسی» ده [۷] موضوع بحث ایدیلن مسلمان تورکنلر اولسی محتملدر. مسلمان تاجرلر شبهه سز دیکر لرندن داها فضله ایدی؛ بونلر ترجیحاً تجارتجه الکهم اولان شهرلرده یاشارلردی. شیلچی شهرنده - توماشکک [۸] افاده سسته نظراً «قراپوره» و یوقاری

[۱] عرب جغرافیا جیلری کلیاتی، ج ۳، ص ۲۷۴-۲۲۵، (ضیحه) کله سی حقنده عینی اثره باقکمز ج ۴، ص ۲۸۳ (لغتجه)؛ چکیل قبیله سنک بو اسمده کی شهرده دکل بلکه ایسیغ کول اطرافنده اقامت ایتدیکی اکلاشیلیر. بزم اولجه ذکر ایدیلن روسجه اثرمده مذکور «کردیزی» به باقکمز، ص ۹۰: اندر حوالی ایسیغ کول همه چکیان نشیند

[۲] زرخشی، ش. فرطبی ص ۸۴. دهقانلق ایرانده واورته آسیاده اصالت عنوانیدر. ازجمله «اسکی تورک کتابلری و عرب منبعلی» آدلی اثرمه باقکمز، ص ۹

[۳] عرب جغرافیا جیلری کلیاتی، ج ۳، ص ۶۷۵؛ «کنیسه» کله سی او تبحی عصرده یالکمز کلیسا ویا سیناغوغ معناسنه کله بیلیر. «البیرونی» ده (قرونوژی ص ۲۰۵) صوکنجی معنایه آلمش در. تاریخی قیاسلره نظراً برکلیسانک جامعه تحویلی داها محتملدر.

[۴] یاقوت، ج ۳، ص ۴۵۰

[۵] Bai-yule, Catay and the way thither, I. Prelim. Essay, p. GXC

موقی، تاریک شالی آقاقلردن بری اولان موزارت - دریا کنارنده کاشندر.

[۶] عرب جغرافیا جیلری کلیاتی، ج ۲، ص ۳۹۱.

[۷] کذا ج ۳، ص ۲۷۴.

[۸] W Z K M ج ۳، ص ۱۰۶.

تالاس کنارنده کوموشتان داغی کچیدی یقیننده تقریباً اون بیک اصفهانلینک - سا کن بولوندیغنی «مقدیسی» [۱] بیان ایدیور . تجارت یوللارنده همان هرشهرده جامعار موجود ایدی ؛ شهر اهالیسی هر نه قدر بالخاصه مشرکوردن [۲] ترکب ایدیور ایدیسهده، بعض نقطه لارنده مسلمانلر غلبه چالمشاردی . حاکمیت خریستیانلر ائنده قالدیغنی یرلرده، مسلمان تاجرلر ویرکیه تابع طوتولمشاردی [۳] .

۴

اونجی عصرک نهایتنده، شرقی و غربی تورکستانده اجرای حکومت ایدن ایلک خان ویا قره خانلر سلالهسی اداره سنده بولنان مسلمان تورککک حاکمیتی انکشاف ایتدی . «ده کینی»، «فرهن Frähn»، «رمینو»، «بره تشنایدر» [۴] و «ادلوف» ک [۵] قبول ایتدکلی کبی بونلرک او یغورمی، یوقسه «غریغوریف» [۶] و «لرخ» ک [۷] تلقیلری وجهله قارلوقی اولدقلری معلوم دکلدر . بونلرک مرکز اداره لری «بلاساغون» ایدی ؛ بوشهر «سمیره چی» جوارنده ایدی؛ بز بواسمی اولا «مقدیسی» ده [۸] کوروپورز . اون اوچنجی عصرک چین منبعلرینه نظراً «بلاساغون» تالاسه دوغری «المالیق» [قوله جوارنده] یولی اوزرنده کائن اولوب «ویهرنی» Wjernij اوزرندن و قازلق کچیدی اورتسندن «چو» ایرماغی [۹] اوزرنده بولنان «طوقاق» شهرینه واصل اولور . Wjerinj دن یشیکه کیدن بوکونکی یول، آنجاق ۱۸۷۱ تاریخندن اعتباراً موجوددر [۱۰] . بکا بناء

[۱] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۳، ص ۲۷۵، سطر ۸

[۲] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۳، ص ۱۶ .

[۳] قزوینی، ج ۲، ص ۴۱۱ . ابن الاثیر، ج ۹، ص ۳۲۲

[۴] بره تشنایدر، Mediaeval Researches, 1, 252 .

[۵] قوداتقوبیلک، برنجی قسم (ترانسکریبسیونلی متن) مدخل، ص ۷۸

[۶] ماوراءالنهرده قاراخانلر، ص ۵۹ (روس آرکهئولوژی جمعیتی شرق شعبهسی یازیلری، ج، ص ۸۷)؛

[۷] sur les monnaies des Boukhâr-Khoudahs, p. 4 (بین المبلل اوچنجی مستشرقلر

قونفرهسی کلیاتی، ج ۲، ص ۴۳)

[۸] عرب جغرافیاجیلری کلیاتی، ج ۳، ص ۲۷۵ . «مقدیسی» بلاساغونی، اهالیسی کثیر، زنکین

و بوپوک برمملکت اولارق کوستریور .

[۹] بره تشنایدر، Mediaeval Researches, 1, p. 18 .

[۱۰] قوستنقو، یدی صو ولایتی حقنده مونوغرافی ص ۱۶۳ .

هرنه قدر یاقوته کوره «فاراب» ویا «اوترار - otrar» شهری «شاش» دن اوزاقده «بلاساغون» جوارنده کائن ایدیسده [۱]، بلاساغونک، «ابن خردادبه» ایله «قدمه» ده بحثی کچن «بلده» خاقان ترکی «ایله عینی اولدینی حقنده کی «غریغوریه ف» [۲] ک فکرینه اشتراک مجبوریتنده قالنه جقدر . سمیره چی اوتنجی عصرده قارلوقلزه عاؤددی؛ «ابن خردادبه» ایله «قدمه» به اعتماد جائزایسه، مقراداره سی «چو» کنارنده دکل، «اولیا آتا» ده [۳] - الکساندر سلسله سنک غربا نهایتنده - کائن ایدی. او یغورلر، بلاساغونک تأسیسی بالذات کندیلرینه عطف ایدرلر [۴]. قارلوقلرک اراضی سنک او یغورلر طرفندن ضبطی حقنده معلومات موجود دکلدی؛ فقط اون «تغز غز» ک «یوز قارلوق» ایله باشه حیقایله جکی [۵] حقنده کی «قدمه» نک سوزلرندن ده آکلاشیلدینی وجهله، قارلوقلر ایله شرق قومشولری آراسنده «صادمات» وقوعولمشدر . دیگر طرفدن قره خانلیر حکومتلرنده هیچ بر او یغوره تصادف ایتمیز؛ بوکا مقابل قارلوقلر، «غز» لرک سلجوق اراضی سنکده اوینادقلری عینی رولی قره خانلیر حکومتی داخلمده ده اوینامشدر [۶]. بو مسئله اساساً شیمدیلک بزجه غیر قابل حل کی کورونمکده در . هر حالده قره خانلیر حقیقی او یغورستان (یعنی بوکونکی تورفان و اوروجی نک کائن اولدینی محللر) اوزرینه پک مشکلاتله حاکم اوله بیللمشدر ؛ عکسی تقدیرده، او یغورستانده ده اسلامیتی نشر ایتلری

[۱] قاراخانلیر ، ص ۲۱ .

[۲] یاقوت ، ج ۳ ، ص ۸۳۳ ، بلاساغونک کاشغر جوارنده اولدینی حقنده کی یاقوتک

افاده سنه توافق ایتبور . ج ۱ ، ص ۷۰۸

[۳] قارلوقلرک مرکزی ، چین منبعلرینه کوره دها ۷۶۶ تاریخندن بری «چو» کنارنده بولونیوردی . (هیاست ح ۱ ، ص ۳۷۲ ؛ مارکو وارنک «تورک کتایه لرینک ترولوزیسی ، آدی اثرینه باقکز ص ۲۵) . اولیا-آتا Aalié-atâ حوالیسی قیشلاق اولقدن زیاده یایلاق اولغه مساعددر ؛ «هیوئن - چانغ» ه کوره بوراسی خانک یایلاخی ایمش (Mémoires sur les contrées occidentales, 1, 14) . قیرغیزلرک قیش اردوگاهلری یالکز «تالاس» ک آشاخی مجرا سنده در (قوستنقو ، تورکستان الکاسی ، ج ۱ ، ص ۲۶۶) .

[۴] بلاساغونک تأسیسی حقنده کی او یغور منقبه سی «جویی» نک تاریخ جهانک شاسنده واردر . متن و ترجمه : رادلوفک قودا تقویلیکنده (مدخل ؛ ص XLV) . بوافسانه نک حقیقه سمیره چی ده کی بلاساغونه عاؤد اولدینی کیفیت پک شبهه لیدر . «جویی» نک افاده سنندن ده آکلاشیلدینی اوزره ، افسانه یی احتوا ایدن طاش موغولستانده اورخونده بولنمشدر . غالباً «جویی» سهواً بالفاسون = Balgassun (شهر) اسمنی «بلاساغون» ایله قاریشدرمشدر .

[۵] عرب جغرافیاییلری کلیاتی ، ج ۶ ، ص ۲۰۳

[۶] ابن الاثیر ، ۱۱ ، ص ۵۴ - ۵۶

لازم کایدی ؛ هر حالده او یغورلر اون اوچنچی عصرده بیه مسلمانلرک بی امان خصمی ایدیلر [۱] .

بو سلاله نك جد اولی « قره خان » ، « ابن اثیر » ك حكایه سنه نظراً [۲] ، برشخصك رؤیاده کندیسنه تورکجه امر ایتدیکنی کورهرک اسلام اولمشدر . خلفلرندن بری اولان « بوغرا » خان [۳] ($99 \frac{3}{4} = 383$) تاریخنده بخارای ضبط ایتدی . فقط عینی سنهده کری چکلمکه مجبور اولدی وبالاخره وفات ایتدی [۴] . خلقی « ایلک خان » ۹۹۹ - ۳۸۹ سنه سنده ماوراءالنهری صورت قطعیهدده فتح ایدرک سامانیلرک حاکمیتنه نهایت ویردی [۵] . « ایلکخان » ملحد تورکرک علیهنه جهاد اعلان ایتدی [۶] . « ابن اثیر » [۷] تورکرک کتله کتله اسلامی قبول ایدیشلری صفر ۴۳۵ [۹ ایلول - ۸ تشرین اول ۱۰۴۳] تاریخنده ارجاع ایدرکه ، اون بیک چادیر خلقی (ابوالفدایه کوره بش بیک [۸]) اسلامی قبول ایتیش ویکرمی بیک صغیر بو حادته بی تسعیداً بوغازلاشمشدر . بوتورکرک یازین بلغارلرک مملکتنده قیشین ایسه « بلاساغون » اطرافنده کوچیه لکله یاشارلردی . بوتاریخندن برزاول « سلجوق » ، اوردوسی ایله « غز » لردن آریله رقی اسلامی قبول ایتیش و دینداشلری ملتداشلیرنه قارشى مدافعه ایچین میدان چیقمش ایدی . « غز » خاقانی جند شهرنده (سیر - دریا منصبی یقیننده) ساکن اولان مسلمانلردن جزیه آلمشدی ؛ « سلجوق » بونلری بوجزیه دن قورتارمرق

[۱] رادلوف ، قوداتقوبیلک ، مدخل ، ص XLVIII ده کی « جویی » نك افاده سنه باقکز . بوراده قره خانلیرک « غز » اولملری احتمالننده بحث ایدلمشدر . نشری به استاد ایدن « آ. فون غوتشمید » ده یوفکره اشتراك ایدیلوردی : (Kleine Schriften, III. 227. 239) .

[۲] ابن اثیر ح ۱۱ ص ۵۴

[۳] ابن الاثیردهده بویه در ؛ دها ، مقدم و دها ، شایان اعیاد منبعلره نظراً ربع الاول ۳۸۲ - مایس ۹۹۲ ؛ بهیق : مورلهی طبعی ، ص ۲۳۴ ؛ عین تاریخ ، بنم « موغولار دورنده تورکستان » آدلی اثردهده « کردیزی » دهده واردر : متن ، ص ۱۲

[۴] عینی اثر ، ج ۹ ، ص ۶۸ - ۷۰

[۵] عینی اثر ، ص ۱۰۵ - روس آزکه تولوزی جمعیتی شرق شعبه سی یازیلری ، ج ۲ ، ص ۲۷۲ - ۲۷۵ ؛ یارون فون روزدن « هلال الصابی » نك بخاراک سقوطلی حقنده کی افاداتی (۹ نجی عصر) بوآرده نشر ایدیور (بریتیش موزه تومک یازمه سنه نظراً ۱۹۳۶۰) .

[۶] کنده ، ص ۳۵۵ - ۳۵۶

[۷] ابن الاثیر ، ج ۹ ، ص ۱۶۹

[۸] رایسکه - آدلر طبعی ، ج ۳ ، ص ۱۲۰

تورك واليسنى تبعيد ايتدى [۱].

اون برنجى عصر دن برى خريستيانلغك شرقى توركستانده اسلاميته نسبتله منحصر آ دون موقعده قالديغى ويالكىز تيهن شانك شمالنده كى ساحه داخلىده ياشايان خريستيانلرك «بوغرا» خان ايله خلفلرينك دين مجادله لرندن پك آز متاثر اولدقلىغى وامبه رى تخمين ايتمكده در [۲]. مع مافيه خريستيانلرك قارا خانلر حكومتى زماننده قضيقاته معروض قالمادقلى كوروليوړ؛ ويا هيچ اولمازسه خريستيان محررلر بويله بر قضيقدن بحث ايتيورلر. «سمر قند» ، نسطورى متره پوليدلكنك مقرى اوله رق قالمشدى [۳]. آرا صيرا دوآليسترك نفوذى كندىنى كوستريوردى . قره خانلردن سمرقندلى « احمد خان» زنديقلرك مذهبته اتباع ايتديكى ايچين حتى حياتى غايب ايتدى (۱۰۹۵ - ۴۸۸) [۴]؛ ۱۰۴۳ سنه سندن صوكرا يالكىز تاتارلر ايله ختايللرك (چينلارك كتانى) مشرك اوله رق قالدقلى حقنده «ابن الاثير» ك بياناتى شهبه سز مبالغه ليدر . بومورخك زمانه قدر حتى غرب توركلرينك بيله كافه اسلاميتى قبول ايتمديكى كوره جكز .

كرايتلرك نسطورى تاجرلرى واسطه سيله خريستيانلغى قبول ايتمى كيفيتى، ۱۰۰۷ تاريخنده واقع اولدى. بونك اوزرينه «مرو» متره پوليدى موغولستانه راهب كوندردى [۵]. قره خانلرك حاكيتى زماننده مملكتك داخلى منازعات ومجادلات ايچنده چالقامقدم اولديغى، «ابن الاثير» متعدد دفعه لر بيلدير مكدده در. خان شرف الدوله (۴۳۵ - ۴ / ۱۴۰۳) سنه سنده «كاشغر»، «بلاساغون» ايله ديكر متباقى مملكتلرك حاكيت عاليه سنى كندى عهد سنده محافظه ايتمكله [۶]. برابر، حكومتى اقرباسى آراسنده تقسيم ايتدى. قره خانلر بو حادثه دن

[۱] ابن الاثير ، ج ۹ ، ص ۳۲۲

[۲] تورك ملتى، اتنولوژيك واتنوگرافيك مناسبتلى ايله ايضاح ايدلمشدر (لايزينغ ۱۸۸۵ ص ۳۲۵)

[۳] ابوالفرج ۱۰۴۶ تاريخنده «سمرقند» متره پوليدى طرفندن قتوليغوسه خطاباً يازيلان بر مکتوبدن بحث ايدپور . اوپه رت ژان باتيست ، ص ۹۱ .

[۴] ابن الاثير ، ج ۱۰ ، ۱۶۵

[۵] اوپه رت ، ژان باتيست ، ص ۸۸ - ۹۰

[۶] ابن الاثير ، ج ۹ ، ص ۳۵۶ ، ابن الاثيرك بو افاداتى هيچ اولمازسه قطعى دكلدر ؛ مقدم منبلرك (بالخاصه عتي ويهتقى) ويردكلى معلوماته نظراً قره خانلرك سلطنتى داما پك چوق زمان اول كاشغرده حكومت سوره ن سلاله تك حكمدارينك نفوذى دائما تصديق ايتيان بر طاقم حكومتلرم

پك آز صوكراسلچوقيلرك كندى اوزرلرنده كى حاكيتلرني تصديقه مجبور اولديلر. اون اوچنچى عصر ك بداينده سلطان سنجر سمرقنده خانلرى عزل ونصب اينيوردي [۱]. سلچوقيلرك حاكيتى ۱۱۴۱ تاريخنده «سنجر» ك اردوسنى مغلوب ايدن وقره خايلرى تحت تابعيته آلان قره خايلر طرفدن محو ايدلدى. ختاي ساحه اراضيى [۲]، غربده حزر دكزينه قدر، شرقده ايسه غوبى چولنه قدر اوزانيوردي. شرق وغرب حواليسى «قاراختاي» سلاله سندن غورخان يايه برنوع «تابع» مناسباتى ادا، ايدن خصوصى درد بلكر معرفتياه اداره ايدليوردي. قره خايلرده ماوراءالنهرده عيني موقعى اشغال ايتدكلرى كى، «خوارزم شاه» ايله «قارلوق» خانلرى ده سميره جى واويفور «ايدقوت» نك [۳] شمال قسمنده عيني وضعيته بولونيورلردى.

«قاراختاي» لرك استيلاسى اوحوالينك حرثي ايچين فائده لى ايدى. نيم وحشى قبائل ك دخى «قاراختاي» اردوسنى تشكيل ايتديكى ده شهبه سزدى؛ فقط بالذات «ختاي» لر اولجه چين مدينتك بوتون ثمره لرني اقتطاف ايتشاردى. غورخانلرى-چينلر او كا «يه-لوتا-شى» ye-lié(h) Ta-ših، مسلمانلر «طايغو»، «قومقاي»، «قوشتين» يا خود «قوسقاي» [۴] ديرلردى-تبعه سى زدننده بويوك اعتباره مظهردى. غضب وتعدى يى تبعه سنه منع ايتشدى؛ يالكز زنا موجب جزا دكلدى [۵]. كيتانلر شهرلرى تخريب ايتزلردى، بالعكس يكي شهرلر تاسيسنه سعى ايدرلردى. «جوى» يالاخره كسب معرفت ايدن «ايميل» (بوكونكى چوغوجاق جوارنده) شهرينك

انقسام ايتشد. شرف الدوله (حقيقى اسمى ارسلان خان سليمان بن يوسف) اوله اوله اساساً امرواق اولان دولتك انقسامنى تأييد صورتيله ترويج وتصديق ايتشدى. داها فضله تفصيلات ايچون باقكز: «موغوللر دورنده توركستان» آدى اثر.

[۱] عيني اثر، ج ۱، ص ۵۴-۵۵

[۲] اورخون كتابه لرنيك كوستردىكى كى بوقيله نك حقيقى اسمى «كيتاي» يا خود «كيتاز» ايدى. باقكز: «رادلوف»، موغولستانده اسكى تورك كتابه لرى، ايكنچى سهرى ص ۳۹ [۳] «ايدقوت»، عنواني حقتنده «رادلوف»، قوداتقوبيليك، مدخل ص XXXIX, XXVII، «جوى» يه كوره «كاشغر» دهده آريجه برخان واردى. رسمى امپراطور كتبخانه سى يازمه سى ج، ص ۲، ۳۴، ۲۲؛ دوستون، موغول تاريخى ج ۱، ص ۱۷۰. «كاشغرده» قره خايلرك برشبه سى اجراى حكومت ايدليوردي؛ باقكز: «موغوللر دورنده توركستان» آدى اثر، ص ۱، ص ۱۳۲-۱۳۳

[۴] ترشنى، شه فرطى، ص ۲۴۲ (تجمع التواريخ) دن؛ «راوه رنى»، «طبقات ناصرى»، ص ۹۱۳

[۵] ابن الاثير، ج ۱۱، ص ۵۷

تأسیسی او نلره عطف ایتمکده در [۱]. هر هانکی بر شهر ی ضبط و تسخیر ایند بکری زمان، اهالی یی صومایلردی؛ بالعکس بهر اودن بر دینار آلیرلردی. برنجی «غورخان» تک بر قوماندانک امری آلتنه قطعاً یوز سواریدن فضله ویرمیدی کی ملکتنی ده تقسیم ایتمه مشدی [۲]. متعاقب زمان ظرفده حکومت «کیتان» لک آلتنه دوشدی. فقط تورک و موغول کوچیه لرینک حکومتلری خلافنه اوله رق، دولت حالنده انقسامه معروض قالمادی. «ابن اثیر» ده کور یورز که سرکش کوچیه لری زراعته آیشدیر مق ایچین سعی و غیرته بولونیوردی [۳].

تورکلرده زراعت و شهر حیاتی حقنده، اونجی عصر اسلام جغرافیایا جیلربنک ویردکلرندن داها مفصل معلوماته «ادریسی» نک اثرنده تصادف اید یورز. فقط بو معلومات مع التأسف قارمه قاریشیق در. معلومدر که «ادریسی» نک اثری صرف منتخبات مایتمنده در؛ بوتون عرب منتخباتلرنده اولدینی کی، مختلف زمانلره تعلق ایدن معلومات قطعاً یکدیگرلرندن بارز بصورتده تعیین ایدیله من. بوندن باشقه، اسم خالص، طائمه حق درجهده تغیر ایدلشدر. «ادریسی» ده «کیتان» لر ذکرا ایدلما مشدر. فقط «غریغوریف» ک ایچیه تقدیر ایندیکی وجهله [۴] «ادریسی» کیتانلری، کندندن اول کلان جغرافیایا جیلردن بستیون باشقه طرزده تصویر ایندیکی «کیاک» لرایله قاریشدیر مش اولمیدر. «ابودلف» ه کوره [۵] بونلر حیوان در یلرندن چادرلرده یاشارلردی. مملکتلری نیم سیاه و نیم بیاض اوزوم (؟) یتشدیرردی؛ التون و مجوهراته مالکدیلر؛ یاغموور یاغدیر مق ایچون خصوصی بر طاشلری ده واردی. نه بر حکمداره ونهده بر معبده مالکدیلر. «ادریسی» به کوره [۶] «کیاک» حکمداری التون ایشلمه لی الیسه کیر؛ التون صاچ طاشیر و سنده درت دفعه اهالی به کور و نورددی. حکومتی برنجی ناظر اداره ایدردی. سرایلر، بیوک بنالرو زهتکاهلر موجوددی. حکمدار، درایت و عظمتی ایله معروف ایدی.

[۱] جویی نک دوسسوندن نقلاً ترجمه سنه باقکز: موغول تاریخی، ج ۱، ص ۴۴۲.

[۲] ابن الاثیر، ج ۱۱، ص ۵۶ - ۵۷

[۳] عینی اثر، ص ۲۰۵؛ غریبدر که ابن الاثیر دیگر برقردهده (ج ۱۲، ص ۱۷۱) کیتانلری کوچیه تلقی ایتمکده در.

[۴] ابودلف حقنده (روسجه) ص ۳۱

[۵] یا قوت، ج ۳، ص ۴۴۸؛ باقکز: yule, Cathay and the way thither

1, prelim. essay. p. CLXXXVII

[۶] ژوبهر طرفندن مترجم ادریسی جغرافیاسی، ج ۲، ص ۲۲۲ - ۲۲۳

(بونلرېك جنكاور اولوب همان دأما قومشولری ایله مجادله ده. بولون دقلری بریرده مذکوردر) [۱]. مرکز اداره ده کی اهالی احتیاجدن وارسته اولدقلری کبی، بوتون مملکت داخلنده الك زنکین واک مرفه برانیورلردی. شهر، دمیرقپولرایله مجهز قوتلی سورلر ایله محاط ایدی. بویوک وشجیع بروردو طرفندن مدافعه ایدیورلردی. کباراهالی قرمنزی و صاری رنکده ایك البیسه کییرلردی؛ فقط البیسه طاشیمق حقنه یالکز بویوکلر مالک ایدیلر. سوقاقلر، بازارلر واولرک بویوک بر قسمی، صویولری ایله مجهز ایدی. اهالی «صاچی» دینه سالک ایدیلر. کونش وملكلری ده [۲] تجیل ایدیورلردی.

۱۱۴۵ سنه سنده نسطوری حکمداری «پره سیته ریوهان: راهب ژان» ک مسلمانلری شرقدن تضییق ایله «سامی برادرلری» [۳] مغلوب ایتدیکی خبری آوروپاده دیولدی. بو خبرک انتشارینه سبب، «یه-لو-تاشی» نك «سنجر» قارشى مجاربه سی ایدی. فقط بوندن «یه-لو-تاشی» نك و «کیتان» لرك نسطوری اولدقلری نتیجه سی چیقارلامیلدر. اغلب احتمال نسطوریلر «یه-لو-تاشی» بی عینی زمانده «کرایت» لرك خانى ایله قاریشدرمشلدر. «کرایت» دولتنک مؤسسى «اونغک خان» ک بویوک پدری «مرکوز» خان ایدی. بوذاتک «یه-لو-تاشی» نك معاصرى اولمى، قرونولوژی اعتباریله پک ممکندر. «غورخان» ک آوردوسنده بعض خریستیان عناصرک موجودیتی دولایسیله نسطوریلرک بونی کندیلرنجه معروف خریستیان حکمدار ایله قاریشدرملری ده ممکندر. اگر بوتون «کیتان» لر خریستیان اولسه لردی، بو حادثه خریستیان و مسلمان مورخلر طرفندن ذکر ایدیلردی. «ابن اثیر»، برنجی غورخانک [۴] ماخیخه بیست اولدیفنی سویلیور. حالبوکه «ادریسی» نك، «کیاک»

[۱] عینی اثر، ج ۱، ص ۵۰۱

[۲] «ادریسی» دیگر برفقره سنده (ج ۲، ص ۲۲۱) کماکلرک ملحد و آتشپرست اولدقلرنی، اونلرک آراسنده کی بعض کیمسه لرك ایماندن عاری اولدقلرنی، اوت ایله تعیش ایدوب اورمانلرده یاشادقلرنی سویلیور. «ادریسی» ده کی، ایضاحات بعض خصوصلرده چین مدینتنک غیرقابل انکار نفوذنی اراثة ایدیور.

[۳] متنده شویله در: *per-arum et Medorum reges fratres, Samiartos diecos*

باقکز: اوپرت، پره سیته ریوهان، ص ۱۳

[۴] ج ۱۱، ص ۵۵؛ کیتان حکمدارلرینک اوزون بریجه طاشیدقلری (المقنعه و الخمار)، بوراده مذکوردر. جمع التواریخ مؤلفی، غورخانک اشتراک اموال و نسوانی مزدکیلرده اولدیفنی کی تصدیق ایتدیکنی سویلمکده در. نرشخی، شه فرطبی، ص ۲۴۲؛ بالاخره کشف ایتدیکه کورم جمع التواریخ «حیدر رازینک طریقت حیدری» سیدر. بو اثر حقنده «برج» باقکز: برج

اصیلزاده کاسنک قیاقلری حقنده ویردیکی معلومات دها زیاده بودیلکه اشارت ایتمکده در؛ مسلمانلرک بالاخره بودیلکی قبول ایتسنک «کتان» طرز قیافتنک قبولی ایله علاقه دار اولدیغنی دها آشاغیده کوره جکیز. بو کیفیت نظر اعتباره آلتیرسه، «اوپه رت»ک «پره سینته ریوهان» اسمنک «غورخان»ک «۲» سنک سقو طبله حاصل اولدیغنی فکر نده اولدیغنی آکلاشیلیر. [اوپه رت قورقان او قیوردی؛ ابن اثیر ایسه اکثریا «کو خان» یازیور]. بوجهت قابل مدافعه در [۱]. دیگر طرفدن، «ریتهر» [۲] کبی بواسمی اونک - خان (چینجه وانغ - خان) کله لری ایله ایضاح ایتمک ممکن دکدر. زیرا، «پوتیه»نک قیدایتدیکنه کوره ارثاً انتقال ایدن بو عنوانی [۳]، آنجاق «کرایت» حکمدارلرینک اک صوکنجیسی طاشیوردی. «سمیره چی» کتابه لرندن استخراج ایتدیکنمه کوره، برچوق خریستیان تورکر بری تورک دیگر خریستیان اسمی اولق اوزره ایکی اسم طاشیلردی. بونلرک، هر هانکی برسبدن دولایي بالخاصه تعمم ایتمش اولان خریستیان اسملرینی انتخاب ایتلری طبیعی در. «یوهان» اسمی «کرایت» لر زماننده تورکرک خریستیانلغی قبول ایتدکلری طریقک اسمی اوله رق بویه بررول ایفا ایتمش اوله بیلیر.

«کتان»لر، طبق چینیلیر کبی، بوتون دینلری عینی صورته هایه ایتشلردرکه بومیانده اسلامیت ده واردر. مسلمان مورخلر «غورخان» لرک [۴] عدالتنی بالخاصه مدح و ثنا ایلکده درلر. بالخاصه بو کیفیت کبی سترکه، غورخانلر قطعاً نسطوری دکل ایدیلر. مع مافیه مسلمانلر حاکم موقعلرینی ضایع ایتمک مجبوریتنده قالدقلری حالده، دیگر ادیان طرفدارلری ایسه مسلمان تعصبندن مصون قالمشلردر. بوندن دولایي خریستیانلق دخی بوراده «قره خانلیر» اداره سندن دها زیاده سربست اوله رق تعمم ایده بیلمشدر. غورخانلرک عجم یازمه لری فهرستی، نومرو ۴۱۸ (ص ۴۱۰)؛ و «Rieu» نک بریتیش موزه نوم عجم یازمه لری قاتالوغی، ذیل، ص ۲۱ - ۲۰ که، مجمع التواریخ عنوانی ده بوراده مذکوردر.

[۱] ژان باتیست، ص ۱۳۴ - ۱۳۵؛ مقدمه، ص ۵؛ اوپه رتک نقطه نظری، «زارنکه» = Zarncke طرفندن (ساقسونیا فن آقاده میسی، ج ۸، نومرو ۱، تاریخ فلسفه قسمی ایله برابر) توسیعاً ایضاح ایدلمش و برچوق عالمر طرفندن قبول ایدلمشدر: به شهل، جغرافیا تاریخی، ص ۱۵۳؛ فون غوتشمید، کوچوک یازیلر، ج ۳، ص ۶۰۹.

[۲] اوپه رت، عینی اثر، ص ۱۱ - ۱۲؛ ریتهر، آسیا، ج ۱، ص ۲۹۱.

[۳] ره وودولوریان، ج ۱۳، ص ۳۰۵.

[۴] ابو عمر منهاج الدین عثمان ابن سراج الدین الجوزجانی نک طبقات ناصری، Capt. W. Nassau Lees مولوی خادم حسین وعبدالحی طرفلرندن باصدیرلشدر، قالدکوتا ۱۸۶۴، ص ۳۲۹. — «راوه رنی، طبقات ناصری، ص ۹۱۲»

مرکز اداره لرندن بری اولان «کاشغر» [۱] ده بطریق اوچنچی ألیاس (۱۱۷۶-۱۱۹۰) بر نسطوری متره پولیدلکی تأسیس ایتدی . مرکز اداره لرندن بری ده «بلا ساغون» ایدی . «عمرو» ک پسقوس جدولنده «کاشغر» متره پولیدی عینی زمانده «نواکت» متره پولیدی اوله رقد ده کوسترلمکده در [۲] . بناء علیه «سمیرهچی» ، «کاشغر» متره پولیدلکنه تابعیدی . خریستیانلغک حاکم سلاله اوزرینه اولان تأثیرینه کلنجه ، «یه - لو - تاشی» نک خلفا لرندن صوگ «غورخان» ک کریمه سی و غاصب قوشلوق (دوغریسی کوچلوق) ک زوجه سنک خریستیان اولدیغنی بیلورز . بو معلومات دخی یالکیز مؤخر مقتطفلرده قالمش در [۳] .

سمیرهچیدن چیقان اک اسکی کتایه لری «قاراختای» حاکمیتی دورینه عائد اولمسی پک محتملدر . «قوولسون» طاشلردن بری اوزرنده ۱۴۰۶ عددینی (سریانی تاریخی که ۱۰۹۵ بعدالمیلاده مطابقدر) تشخیص ایتدیکنی ظن ایتکده در [۴] . بوتقیدرده کتایه نک قره خانلر زمانته عائد اولمسی ایجاب ایدردی . هر حالده بو دیکرندن داها مقدم بر زمانه یعنی موغول دورندن اولکی زمانه عائددر ؛ چونکه بوداها اسکی و داها بویوک یازی شکللرینی اراؤه ایلکده در [۵] .

موغوللرک استیلاسنی متعاقب قانقلیلر «تالاس» ایله «ایسیغ» کول آره سنده کی ساحه یی ضبط ایتدیلر [۶] . «سمیرهچی» ده کی نسطوریلرک بونلره منسوب اولمسی اغلب احتمالدر . فی الواقع بو کادلل اوله رقد سردایده جک المزده هیچ برشیتمز یوقدر ؛ چونکه «قانقلیلر» ک دینی حقنده

[۱] بیلویوته ک اوریانتاک ، ج ۳ ، قسم ۲ ، ص ۵۰۲

[۲] «نواکت» شهری حقنده بو اثرمنک باشلرینه باقکیز ؛ ا. پهرت ، ژان بایست ، ص ۳۸

[۳] اولا شرف الدین «ظفر نامه» سنک مقدمه سنده (آسیا موزمسی یازمه سی ، ۵۶۸ ، ص ۷۹ ؛ «راورقی» ، طبقات ناصری ، ص ۹۲۷) مانجه ئیست اولان ایلاک غورخانک حرمنک - بلکه ده سهو اثری اوله رقد - خریستیان اولدیغنی سویایور .

[۴] سریانی - نسطوری کتایه لری ، ص ۹۵ . تاریخی کوسترن حرفلر قوولسونک افاده سنه نظرأ تمامیه سیلنمش در .

[۵] بالاخره «قوولسون» ، «سمیرهچی» دن درت یوز کتایه آلدیه ایدرک مؤلفه تبلیغ لطفنده بولئمشدر . یو کتایه لرندن بری موغول دورندن اولکی زمانه یعنی ۱۲۰۱ تاریخته طاردر . باقکیز : قوولسون ، سریانی - نسطوری کتایه لری ، یکی سهری ، ص ۶ (نومرو : ۲)

[۶] ابوالغازی ، ده مه زون طبعی ، ج ۲ ، (ترجه -) ص ۳۷-۳۸ .

معلوماته مالک دکاره «خوارزمشاه تکش» خان قانقلی پرنسسلرندن «تورکان خاتون»ی [۱] تروج ایتدی که تورکان خاتون اوغلی «محمد» اوزرنده بویوک بر نفوذه مالکدی . اقربالری خوارزمه هجرت ایتدیلر واسلامیتی قبول ایدرک «محمد» دن مختلف شرفی مأموریتلر آلدیلر . یو مدت ظرفنده اسلامیت غرب تورکلرنده کیتدکجه تعمم ایتدی . قانقلیلر بوخصوصده بر استئنا تشکیل ایتمش اولسهلردی، بو کیفیت نظر اعتنایه آلمش اولوردی . فقط بزبو خصوصه عائد مفصل ایضاحاته آنجق ابوالغازیده تصادف ایدوروز . اون اوچنچی عصرک مورخلری، قانقلیلرک « محمد » زردینه موصلتلیخی حکایه ایدرلرکن، بونلرک اسلامیته انتسابی حقنده هیچ بر معلومات ویرمیلرلر [۲] .

تورک کتابه لرینک لسانی او یغورجه یه فوق العاده یاقیندر . «رادولف»ک [۳] مشاهده سنه نظر آ هیچ بر کله هیچ بر شکل یوقدرکه مقابل او یغورجه لری ایله عینیت اراه ایتمش اولما-ون . اراده کی فرق یالکز صوته عائد خصوصاته در . قانقلیلرک او یغورلرله یقین قرابتی حقنده شبهه بسله مک قطعاً جائز دکلدر . چینه قانو - کو (یوکسک آراهه) تسمیه سی قانقلی اسمنه چوقدن ربط ایدلشد [۴] . کرک قانقلیلر و کرک او یغورلر کندی خصوصی ساحه لرنده ماعدا «نایمان» لرک مملکتنده یعنی بو کونکی موغولستانک غرب قسمنده یشارلردی [۵] .

[۱] الجر جانی (مطبوع نسخده کی jawzjani ایله راورتی ده کی jurjani برینه بویه او قوملیدر) بونلک قیچاقلی «قدر» خانک قیزی اولدینغی سویلیور (راورتی، ص ۲۵۴) . قانقلیلرک محمدک سراننده کی اعتباری شورادن آکلاشیرکه، قانقلیلر، چنکیز خانک خوارزمشاه ایله محاربه ایتدیک یاریجده اکثریا شهرلره قوماندان تعیین ایدیلرلردی .

[۲] قانقلی و قیچاقلی قبیله اسملرینک هان هان عینی شی اولدینغی کورونیور . یالکز ابوالغازیدن دکل تکش حکومتی زماننده نشر ایدلمش اولان رسمی وثاقتندن ده اکلاشیلدینغه کوره سیر دریانک اشاغی قسمنده مقیم اولان قیچاقلر (یاخود قانقلی ؟) داهاه اوزمانلر اسلامیتی قبول ایتماشلردی . «موغوللر دورنده تورکستان» آدلی اثرمه باقکز : برنجی قسم ، متن ، ص ۷۹ . تالاس ایله ایسیغ کول جوالیبی آراسنده ابوالغازی طرفندن ذکر ایدیلن قانقلیلر حقنده ، مع التأسف داهاه مقدم معلومات آلهده میده دک .

[۳] قولسون، سریانی - نسطوری کتابه لری ص ۱۵۷

[۴] رشیدالدین ، بهر زین ترجمه سی، مدخل س ۲۲۱-۲۲۲ ؛ «رادولف» بونی قبول ایتیمور .

باقکز : قوداتقوبلیک مدخل، ص ۷ .

[۵] «قانقلی» حقنده باقکز: رشیدالدین، بهر زین ترجمه سی، مدخل، ص ۱۰۸ . - او یغورلر حقنده ده : عینی اثر ، ص ۱۲۵ ؛ آریجه ، سیاح ویلهلموس دوروبرقک مرحله نامه سنه باقکز :

Recueil de voyages et de memoires, T. IV, p. 288.

«سميره چي» ده كي خريستيانلرك، اون اوچنچي عصرده قانقيلرك حاكم بولندقلري «المالقي» ايله پك صيقي مناسبتده بولندقلري، كتابه لردن استخراج ايدلمكده در .

صوك غورخان - كه مسلمانلر «مانى» [۱] ويا «قومان» [۲]، چينلر «چى - لو» تسميه ايدرلر - خوارزمشاه «محمد» ايله چتين برحاربه يه طوتوشدى. بو محاربه ده «محمد» ماوراءالنهرى فتح ايتدى (۶۰۹ = ۱۲/۱۲۱۳). «ميرخونده»، خوارزمشاهى، مسلمانلرى پت پرستلردن قورتاران بر خلاصكار، برمنچي اوله رق تصوير ايدور [۳]. فقط بوفتوحات قره خانيلرك احساسنى موجب اولوب اهالى اصليه ايجون مدهش برفلاكت اولدى. خوارزمشاهك عليه دارى اولديغنه هيچ بر زمان حكم ايديله سي امكانى اولميان «ياقوت» [۴]، تخریب ايديلن مملكتك بدبخت وفلاكتلى حالتى مؤثر كله لرله تصوير ايدور [۵].

بو مدت ظرفنده موغوللر شرقده قوتلنديلر؛ قارلوقلرك قاآنى ارسلان واويغورلرك ايديقوتى بورتحقيق، كيتانلردن آيرلقلرى اعلان ايله «جنكيز» خانك تابعيتنى قبول ايتدكلرى بيان ايتديلر. ارسلان خان مسلماندى [۶]. سميره چي نك شمالى قسمنه قبالق شهرى ايله برابر [كبال جوارنده] حاكم ايدى. ابوالغازينك شهادتنه نظرأ قارلوقلر رعى وزراعت ايله اشتغال ايدورلردى [۷]. يوقارى ايرتش ايله اورخون آراسنده اوطوران نايمانلر موغوللر طرفندن تابعيته آلندى. بونلرك بقاياسى كوشلوك قومانداسى آلتنده غورخانه كيتديلر. غورخان بونلرى حسن قبول ايتدى و كريمه سنى كوشلوكه تزويج ايتدى [۸]. مع هذا كوشلوك قان پدريشه قارشى «خوارزم شاه» ايله اتفاق ايتدى. واقعا

[۱] نرشخي، شعفر طبعى، ص ۲۴۳ (مجمع التواريخ)

[۲] راوه رقى، ص ۹۲۸.

[۳] اوپه رت، ژان بايست، ص ۱۵۱

[۴] ج ۱، ص ۲۴۹؛ ج ۳، ص ۲۳۴

[۵] ابن الاثير (ج ۱۲، ۱۸۹) «كوشلوك» ك الله كچماسي ايجين «فرغانه»، «شاش»،

«اسفيجاب» الخ، كې همحدود حوالى نك «محمد» طرفندن تخریب ايتديلديكى سويليور.

[۶] طبقات ناصرى، ناسساوى طبعى، ص ۳۴۳؛ راوه رقى، طبقات ناصرى، ج ۱،

ص ۱۰۰۴

[۷] دهمه زون طبعى، ترجمه، ص ۳۸

[۸] كوشلوكك ازدواجى حقنده كي بوخبر، يالكنز «رشيد الدين» ده وارد: روس آرکه ئولوژى،

جيبينك شرق شعبه سى يازيلرى عجمجه متن، ص ۵۶: (بعد از يكچندى دختر خود را بوى داد)

ايله مؤخر منتخبانلرده وارد. جوينده يالكنز «كوشلوك» ك غور خانى مغلوب ايتدكدن صوكرا

بدایتده مغلوب اولدیسه ده، بالاخره غمازلق ایله «بلا ساغون»ی ضبط و غورخانلی اسیرایتدی. متعاقباً «کوچلوک» بالذات غورخان عنوانی آلدی. دولتك حدودلری شایان اهمیت بر صورتده دارالدى. «خوارزم شاه»، «ماوراءالنهر» حاکم ایدی. او یغورلرک و قارلوقلرک حکمدارلری ایسه موغوللرک و تابعی ایدیلر. بوندن ماعدا اون اوچنجی عصرک بدایتده «المالیق» ده یکی بر حکمدارلق ظهور ایتدی.

ابوالغازینک ویردیکی معلوماته نظراً ۵۰-۶۰ بیك قانقلی «خوارزمشاه» طرفنه کچدیلر. «تالاس» و «جو» ساحلرینده کریده قالمش اولانلرک عددینی «ابوالغازی» اون بیك چادرخلقی اوله رق کوستریور [۱]. خرسز «اوزار» ک [۲] ده بومیانده بولمسی محتملدر. «اوزار»، «جویی»یه کوره، قانقلی قبیله سندن نشأت ایتشدی. چتسی اوزون مدت تاجرلری صویدی؛ نهایت اوقدر مهم بر قوت و قدرت صاحبی اولدی که، «المالیق» ایله دیگر برقاچ شهرلی ضبط ایتدی. او یغورلر ایله قارلوقلرکی اودخی «چنکیز» خان ایله «کوچلوک» علیه اتفاق ایتدی. فقط «کوچلوک»، «اوزار»ی آوده اسیرایتمک موافق اولدی. بعده المالیق اوزرینه یورودی. فقط اهالی قبولری قبادیلر. ایشته بو صورتله محاصره باشلادی. بر موغول اردوسنک تقریبی اوزرینه محاصره یی چوزهرک اسیرلینی یولده قتل ایتدیردی. چنکیز خان «المالیق»ی «اوزار»ک اوغللرندن «سوقناق تکین» ه تسلیم ایتدی.

«جویی»نک افاده سنه نظراً «اوزار» حیدود اولقله برابر اعظمی درجه ده زهد و تقوا ایله کسب اشتہار ایتشدی «ارباب خرقة». بر چوق حسناتده بولوندى. بر کون صوفی لباسی لابس بری یانته کلدی دیدی که: «سنگ یانکه (و جلالت حضرت عزت) امریله کلیورم؛ ویره جکم خبرشودر که قاصه موم بوشدر. بزه قوت و قدرتکله متناسب بر مقدار اقراضاتده بولون؛ تا که اعاشه مزى تأمین ایده بیله سک!» «اوزار» ایاغه قالقارق درویشک

کیتانلرک قوماندانلرندن برینک قیزی و غورخانک سابق زوجه سنی آلدی. عجمجه متن: «کور خان و دختر امیر بزرک را که عزت زهره و مشتری بود نامزد خود کرده بود چون محکوم حکم کوچک کشت آن دختر را کوچک در تیرن آورد».

[۱] مع التأسف داهما مقدم منبعلده بو مهم بیاناتی سرد ویا تأیید ایدن هیچ برقیده دسترس اوله نادق.

[۲] جویینده بوله ذر؛ جال قرشی Karschi (اون دردنجی عصر بدایتی) - که «المالغ» خاندان حکمدار یسنه پک یاقیندن تماس ایتکده ایدی - بویار Buyar اوله رق قید ایدیلر: باقکیز: «موغوللر دورنده تورکستان»، برنجی قسم، منتلر، ص ۱۳۵ و ۱۴۰

اوکنده اکیلیدی اوکا « بالیش » ویردیدی واونی شوسوزلرله الرسل ایتدی : « صدقهینی (جماعته) ویر و (اوکا) صمیمی خدمتلمی ایفا ایت [۱].

« کوچلوک » ک حکمران اولدینی ساخه داخلنده مسلمانلر بویوک تضییقاته معروض بولونورلردی . « جونی » نك افاده سنه نظرأ [۲] « کوچلوک » ، « نایمانلر » ك اکثریتی کیی عن اصل خریستیان ایدی . بالاخره بر « کیتان » قزینك تلقیناتی ایله بت پرستلیکه ، اغلب احتمال بودیلکه انتسابه قرار ویردی [۳] . « کوچلوک » ، مسلمانلردن دینلرنی ترك ایتلملرنی و خریستیانلق ایله بت پرستلکدن برینی انتخاب ایتلملرنی طلب ایتدی . بت پرستلکی ترجیح ایتدکلی تقدیرده « کیتان » قیافتنی قبول ایده جکلردی . [۴] اطاعت ایتیملری حبس ایله تحزیه ایتدی . بو تدبیر اون دردنجی

(۱) « موغوللر دورنده تورکستان آدلی اثرمده » جونی « نك متننه باقکز » : برنجی قسم ، متلر ، ص ۱۰۸-۱۰۷ .

« اوزار » ك قاقلی ویا قارلوق قبیله سنه منسوبیتی شبهه لیدر ؛ کتبخانه قوالی یازمه سنده ج ۴ ، ص ۲ ، ۳۴۴ ۲۶ ده « ققلیان » ؛ شرف الدینك ظفر نامه سنده ، آسیا موزه سی یازمه سنده (۵۶۸ ج ، ص ۸۰) ده « قلی » (شبهه سز ققلی یرینه) یازیلیدر . بوکا مقابل « جونی » نك بریسی بک اسکی و شایان اعتماد اولان (کتبخانه قوالی چاقوف قولکستونی نومرو ۷۱ ، ۲۰) دیگر ایکی یازمه لرده « قزلغان » اوله رق مذکوردر ، « و صاف » ده ده بویله در . « اوزار » (یاخود بویار) حقه ده باقکز : « موغوللر دورنده تورکستان » ، برنجی قسم ، متلر ، ص ۱۴۰ . بو افادات مسلمان خاندان حکمداریسی اولدیغنده بیچ شبهه بر اقایور ؛ عینی شی اون اوچنجی عصرک چین سیاحی چانغ - خانکه سوزلری ایله ده تأیید اولتیور ؛ باقکز : بره تشنایدر ، Mediaeval Reseaches from eastern asiatic sources, vol. I. p. 70

[۲] کتبخانه قوالی یازمه سی ، ج ۴ ، ۲ ، ۳۴ ، ف ۲۲۰

[۳] اوپه رت بو احتمالدن بحث ایتشدر ؛ ژان بایست ، ص ۱۵۹ ؛ دوسسون ، (موغول تاریخ ، ج ۱ ، ص ۱۷۱) بو قزی کور خانك قزی ایله قاریشیدیر بور . بوراده کور خانك سابق زوجه سی قصد ایدلکی شبهه سزدر . باقکز : ص ۹۲ ، نوطه ۳

[۴] بو تلقی رشید الدینده (روس - آرکهئولوژی جمعیتی شرق شعبه سی یازیلری ، ج ۱۵ ، ص ۳۹ ؛ عجمجه متن ، ص ۶۱) ، مؤخر منبعلرده ، وکذلک دوسسون (موغول تاریخ ج ۱ ، ص ۱۷۱) ده واردر . « جونی » یه کوره « کوچلوک » مسلمان تبعه سندن دینلرنی ترك ایتلملرنی ویا بودیلکی ایتلملرنی ویا هیچ اولمازسه کیتان قیافتنی قبول ایتلملرنی طلب ایدیوردی . صوک تکلیف مطلقا ایفا ایدلمی ایدی . علنی عبادت و مدرسه ده تحصیل منع ایدلدی . عجمجه متن :

« اهالی ان نواحی را انتقال از دین محمدی الزام کرد و میان دوکار مخیر یا تقلد مذهب نصاری و بت پرستی یا تلبس لباس خطایان چون تحویل بمذهب دیگر ممکن نبود از غایت اضطراب بکسوت خطایان مکتبی کشتند قوله تعالی فن اضطرب غیر باع ولا عاد فان ربك غفور رحیم . (سوره ۲ ، آیت ۱۶۸) واذان مؤذن وتوحید موحد ومومن منقطع شد ومدارس درس در بسته ، و مدرس کشت .

لوئی نك دراغونادینه مشابهایدی. عینی زمانده غور خانك کریمه سی اولان کوچلوکک زوجہ سی، «شرف الدین» [۱] ایله «میرخوند»ك افاده سنه نظر آ خریستیان ایدی، وزوجنك اسلامیت دشمنلغی سیاستنه تمامیلہ اشتراك ایدیوردی. «ختن» امامی علاء الدین «کوچلوک» ه مطاوعت ایتمه دیکی ایچون کندی جامعی قپوسنه چیویلندی. «کوچلوک»ك ظلمی موغول فتوحاتی تسریع ایتدی. «جبه نوپان» بوحوالی به داخل اولدینی زمان، هرکسك کندی دینده قاله بیله جکنی و پدرلری ایله بویوک پدرلرینك کیتدیکی یولدن کیده بیله جکلرینی اعلان ایتدی. اهاالی درحال موغوللره التحاق ایدهرک قیشله لرنده بولنان «کوچلوک»ك اوردوسنی احیا ایتدیله. موغوللرهمان هیچ برمشکلاته مصادف اولمقسزین اوحوالی بی ضبط ایتدیله (۱۲۱۸). «کوچلوک» جنوبه قاجدی و آنجق «بدخشان» ده موغوللریتشهرک اونی اعدام ایتدیله [۲]. موغوللر «بلاساغون» ه غو- بالیق (ای شهر) [۳] اسمنی ویردیله. بو تسمیه ده کوستریورک کوچلوکک مرکزی بلامقاومت آلدی. موغوللره طوعاً تسلیم اولان شهرلری اینواتی آلیرلردی (مثلا «زهرنوق» قلعه سی کبی [۴]. بالخاصه معندانه مقاومت کوسترن شهرلر «فنا» عنوانی آلدیله: (مثلا بامیان) [۵] و روسلره عاڈ اولان «قوزه لسف - Kozelsk». موغوللر دورنده خریستیانلق تاریخی بویوک براهمیت و فقط دها زیاده مشکلات اراآه ایتکده در. «غولشمید»ك

[۱] آسیا موزه سی یازمه سی ، ۶۵۶۸ ، ص ۷۹

[۲] اوپه رت ، ژان باتیست ، ص ۱۵۹ ، غالباً «میرخوند» بومعلوماتی «شرف الدین» دن اقتباس ایتشدر ؛ شرف الدینك زهدن آلدینی معلوم دکلدرد. رشید الدین وجوینی بونك حقتنده ساکتدرلر. [۳] رشید الدین ، بره زین ترجمه سی ؛ جنکیز خان تاریخی . — روس آرکئولوژی جمعیتی شرق شعبه سی یازیله ری ج ۱۵ ، ص ۳۸ - ۴۰ (جوینی به نظراً) .

[۴] ساله مان «عربالیق» شکنده یازیورک (قوداتقو بیلک ، مدخل ، ص ۴۵) یازمه لرك قرائت طرزینی نظر دقته آلتشدر. اشبوکله موغولجه ده goa تلفظ ایدیلر (آ. و. ایوانووسکی نك افاده سنه نظراً) . غو - بالی اسمنك ایضاحی یالکز «میرخوند» ده بولنور (جنکیز خانك حیاتی ؛ پارس ۱۸۴۱ ، ص ۹۱)

[۵] ابو الغازی ، ده مه زون ترجمه سی ، ص ۱۰۹ . بو معلومات «جوینی» ده ذاتاً موجوددر. شه فرطیعی ، بحجم منتخباتی ، ج ۳ ، ص ۱۲۰-۱۲۱ ؛ تیمورک صوک سفیرنك تقریفدن آکلاشلدینی وجهله (به تی دولا قبروا ، تیمورک تاریخی ، ج ۴ ، ص ۲۱۶) - زرنوق Zernuk سمرقنددن اوتزاره کیدن یول اوزرنده در . معلومدرکه (بو صوک شهرک انقاضی سیر دریاده اری Ary منصبده) سیر دریادن برآز غریبه در .

پك یرنده اولان مشاهده سنه نظراً [۱]، موغول فتوحاتی، مملکتلرک یکدیگرلریله اولان مناسباتنده دنیانک هیچ کورمه دیکی بر انقلابی موجب اولدی. بو صورتله، اورته آسیایه واصل اولان مدنیت عنصرلری یکدیگرلریله دائمی تماسه کیردیله؛ بو مدنیت عنصرلرندن یرینی آکلامق ایچین دیگر عناصری ده اساسندن تدقیق ایتک لازمدر. بو خصوصده تدقیقاتده بولنق ایچین واسع مقیاسده مسائی متقدمیه احتیاج واردر.

ذیل

ایسیغ کول

«تافع» سلاله سی تاریخنده «آقسو» دن «ایسیغ کول» [۲] کیدن یول حقنده آتیده کی ایضاحاتی بولورز :

قومه ویاخود بالوقیا (آقسو) ساحه سی ؛
بونک شمالنده بو - هوانغ - [هو] نهری آقار ؛
بوندن بر آزار اوزاقده سیائو - چه شهری واردر .
بورادن یکرمی لی مسافه ده : هو - لیو [هو] نهری ، ختن حکومتی حدودنده .
بورادن آلتش لی : تا - چه شهری ، (بو - چو یاخود وهن - سو - چوی تسمیه اولنور) داها مؤخر خاتلرک زمانه عائد جغرافیاییلره کوره [قبل المیلاد ۲۰۶ دن بعد المیلاد ۲۵ تاریخنه قدر] ۲۷۰ لی مسافه ده در .

بورادن ۳۰ لی مسافه ده سو - لو - قونغ So-lu-kong (شهر ؟) نه واریلیر .
بورادن ۴۰ لی مسافه ده «پا-تا» داغی مرور ایدیلیر. «آق صو» نک شمالنده کائ سلاله یه تابع اولوب «سون - شان» تسمیه اولونوردی که تافع سلاله سی زماننده چینک حدودینی تشکیل ایدیوردی.

[۱] ابوالغازی، ص ۱۲۲؛ كذلك «جونی» یه کوره (شه فرطبیعی، عجم منتخباتی ج ۲، ص ۱۴۲، ۱۴۳) هند وکوشک غرب اوجنده کائدر .

[۲] کوچوک یازیلر، ج ۳، ص ۶۰۹

[۳] ده کینی ج ۱، قسم ۲، ص LXV. باقکز : هیاصنت، ج ۳، ص ۲۲۳؛ هیره باقکز : تونیوقو کتابلرینه عائد، خاتمه، ص ۷۲

بورادن ۵۰ لی مسافده «تون-تو» tun-to شهری اسکی چی شان Tsch'i-šan یاخود Tsch'i - ko «چی قو» که «او-سون» U - sun [۱] لک مرکز اداره سی در.

اورادن ۳۰ لی مسافده چون-چو-هو [۲] Tschön.tschu-ho نهری مرور ایدیلیر .
اون اوچنچی عصرک مقتطفلرندن ماتوان - لین بونلرک چی-هو Tchī-ho [۳] اسمنده کی
دیگر برنهرایله برلکده شمال غربی به جریان ایتدیکنی سویلیور. شمال غربیدن فال-ئی-لینگ
Fa-i-ling سلسله سی مرور ایدیلیر .

اورادن ۵۰ لی مسافده Sūe-hai (قار دکزی) کائن در. ماتوان لینه نظرآ جواده کی
طاغلر قار ایله محاطدر .

اورادن ۳۰ لی مسافده Sui-pu-šu نهرینک ساحلنده سوی - پو - چو [۴]
اورادن ۵۰ لی مسافده Yö-hai که اهالی ایسیغ - کول تسمیه ایدرلر (متعاقب
مرحله لری ایچین اثرک باشنه باقکزر) .

پل-تا داغندن بحث ایدلمسی ده کوستریورکه ، چین مورخی به دهل کچیدی اوزرنده کی یولی
قصد ایتکده در . هیوئه نغ - چانغ ، Schuyler ک یاکلش اوله رق قبول ایتدیکی کی [۵]

[۱] هیرتک نوطه سی : فقره دن آکلاشیلورکه مرحله نامه مؤلفی وو-سونلرک اسکی مرکزنی داغده
آرامشدر . بالعکس سو - سونف Sū-sung اورته آسیانک اسکی جغرافیاسی حقدنه اخذ معلومات
ایچین پک مهم اولان تسی - یه - حان - شو Tsien - han - schu نک ایضاحنامه سی اولان
خان-شو-سی-یو-جوآن-پوچو - Han- chu- Si-yü-tschuan-pu-tschu (مبحث ۲؛ ص ۱)
وو - سونلرک عن اصل تاریخ حوضه سنده تیه - شانک جنوب ایتکنده اقامت ایتدکاری و بالا آخره
طاغده دوغرو چکادکاری مطالعه سنده بولنیور؛ و بونقطه نظر دن Tsch'i-schan ک اسکی مرکزنی ده
تیه - شان اوکلرنده آرایور . کورولیورکه تانغ دورینک بو الموده کی مرحله نامه سی ایله بو ایضاحات
یکدیگریته مخالفدر .

[۲] بوراسی «هیرت» کوره نارینسق حواله سنده سیر دریانک یوقاری مجراسی اولان نارین در.
[۳] هیرته کوره (cf.cit,s,70) « تانغ - سو » ده یالکز بر نهر دن بحث اولمقده درکه ؛
هر ایکی اسم اوکا عائددر .

[۴] هیرته کوره ؛ کاشغر وادیسنه آقان سویه Sui-yé نهرینک یعنی « چو » نک منبعی تشکیل
ایدن اراضیدر .

[۵] تورکستان ، لوندبره ، ۱۸۷۶ ج ۱ ، ص ۳۹۱ و ج ۲ ، ص ۱۳۴

«موزات» دن دکل عینی کچیددن کچمشدر. بو یول حقنده مومی الیهدن [۱] نقل ایدیلن ایضاحات ۱۸۷۷ ده اوراده بولنان قیودان سونار غولوو Sunargulow ك مفصل سیاحت طریق ایله مقایسه ایدیله بیلیر [۲].

«تافع سلاله سی تاریخی» مؤلفی، به دهل کچیددن ایسیغ - کوله قدر اولان شهر اسماریخی ذکر ایدبور. «هیوئن-چانغ» بونلردن بحث ایتبور. شرائط اقلیمیه به نظراً بو حوالیده حقیقی شهرلرک موجودیتی قابل تصور دکلدر. چینلیر طرفندن ذکر ایدیلن محللر، شبهه سز، صرف کوچیه اوردوگاهلری ایدی. فقط وو - سونلرک مرکز اداره سنک موقعی تعیین ایتک، بویوک بر اهمیتی حائزدر. چینلیرک ذکر ایتدیکی ایکی نهره احتمالک «قارجای» ایله gav-gvrek (هر ایکسی ده «نارین» ک آياقلرندن در) توافق ایتکده در. وو - سونلرک مرکز اداره سی بر از داهای جنوبیه بلکه ده Kara-giru یا یلاسند کائندر. «قار دکزی» بهل کول Karcha-sū (۳) کچیدینک دوغریدن دوغری به جنوبیه کائندر.

«هیوئن-چانغ» ایسیغ - کوله واصل اولدینی زمان، کول بونجه Sui-yé «چو» نهری کنارنده کی بر شهره قدر بشیوز لی مسافه قطع ایتمشدر. بوندن اکلاشیلرک مومی ایله اولاک کولک جنوب شرقی ساحلنه واصل اولمشدر. بو کیفیت، بوراده بر طاقم نهرلرک کوله دوکولدیکی حقنده کی بیاناتی ایله کسب قوت ایتکده در. ایسیغ کول ساحلی بونجه اثرمزک بالاسنده «تافع» سلاله سی تاریخندن چیقاریلان سیاحت یوللری کچمکده در. بوراده Sui-šu تسمیه ایدیلن نهر، «هیوئن-چانغ ده» کی Sui - yé نهری ایله توافق ایتکده در. یالکر چین مورخارنده کی مسافه ۲۸۰ (هیرته کوره ۳۲۰) لی اولوب بشیوز لی اوزرینه تعیین ایدلماشدر [۴].

[۱] هیوئن-چانغ، ستانیسلاس ژولیهن طرفندن ترجمه ایدیلن: *mémoire sur les contrées Occidentales* ج ۱، ص ۱۱ - ۱۲؛ ستانیسلاس ژولیهن طرفندن ترجمه ایدیلن: «هیوئن چانغک حیاتی»؛ «ص ۵۳ - ۵۴».

[۲] قورویاتکین، کاشغرستان، سنت پترسبورغ ۱۸۷۹، ص ۳۹۷ - ۳۱۰ (اصلی روسجه در).
قوسته تقو، تورکستان اراضیسی: ج ۲، ص ۲۳۱ - ۲۳۴ (اصلی روسجه در)
[۳] بو اسم، قورویاتکینک اثرینه علاوه ایدیلن خریطه دن آلمشدر.

[۴] تحلیل ایدیلن سیاحت طریقنده بیان ایدیلن مسافلرک شبهه لیدر؛ عرب و عجم منبعلرک یوقاریده بحث ایدیلن اختلافلری اوقدر شایان اهمیتدرکه، قطعاً موضوع بحث بیله اوله ماز. ده کینی ده. مسافلرک نه درجه ده قطعی اوله رق بیان ایدیلدیکنی اکلامق ایچین سیاحت یوللری متنده تدقیق.

tsian-kium Fi-lo- و Yé-tschī ، Ho-la ، Tung (یاخود Pei-lo) شهرلرینک-که هیوئن چانغده ذکر ایدلیور — کولک جنوب ساحلنده کائن اولملری لازم کلیر [۱].
 انجیق پک آز معلوم اولدینی وجهله «ایسینگ کول» موغول دورندن اول مسلمان مورخلری طرفندن متعدد دفعه لر ذکر ایدلشدیر. موغوللردن اولکی دوره عائد اثرلردن اوج جغرافیاجی طانیورزکه، بونلرده ایسینگ کول حقنده معلومات واردیر. بوجغرافیاجیلر شونلردن: ۱ — «حدود العالم» ک مجهول مؤلفی (اونجی عصر؛ باقکز: شرق سهمینهری نشریاتی، غربی آسیا تدقیقاتی، ج ۱، ص ۱۵۳ و متعاقب) ۲ — کردیزی، ۳ — جهاننامه مؤلفی (شرق سهمینهری نشریاتی و نیمروسجه اثرمده کی بحیجه متن، برنجی قسم، متار، ص ۸۱). مؤخر محررلرده دخی اونک حقنده و کرک عینی اسمده کی شهر [۱] حقنده بعض معلومات موجوددر؛ فقط شهرک وضعیتی حقنده هیچ برقیده تصادف ایدیلده مه یور. یالکز «ابن عربشاه» [۲]، کولک اورته سنده یعنی بر آطه اوزرندم «کوچوک براقامتکاه» دن بحث ایدلیور. ۱۳۷۵ سنه سنه عائد قاتالان خریطه سنده ایسینگ — کول (Yssicol) شهری کول ساحلنک شالنده اوله رق کوسترلشدر [۳]. بو شهرده بر ارمنی مناستری موجود اولدینی اوراده آریجه مذکوردر. الیوم «توب Tup» و «قوی-سو» Koi-su نهرلرینک ایتمک ایجاب ایدردی که، «هیرت» بونی یامشدر. بوسینولوغک مساهیسی کوستریورکه، مسافهلر حقنده کی یا کلیش معلومات بالخاصه چین متلرندم موجوددر.

[۱] هیوئن-چانغ ایله تانغ — سو مؤلفنک عینی بولی تعریف ایتدکلری فرضیه سی. دوغری ایسه. «کردیزی» ده ذکر ایدیلن (روسجه اثرمه باقکز: ص ۸۹ — ۹۰) «تونک»، «یار» و «جیل» شهرلری ایله توافقی ایدن Yé-tschī و Ho-la ، Tung شهرلرینک اسملری؛ بوفرضیه نک دوغرولفنه دلالت ایتکده در. ایلمک اسم؛ بوکونه قدر یتاغنده شایان اهمیت خرابهلر موجود اولان «دون» نهرینک اسمنده موجوددر. اگر سیاحلر ایسینگ کول ساحلنه «دون» ک شرقئدن واصل اولورلر سه؛ بالطبع «نارین» ک نارینسق جوارندن کچمی ایله sui-pu نهری حقنده کی «هیرت» ک نقطه نظری ساقط اولور. مع هذا بهی-لو Pei-lo شهری هر حالده «چو» وادیسنده ایدی.

[۲] Notices et extraits, XIII, 220-231

[۳] Ahmedis Arabiadae vitae... Timuri... hiatoria. Ed. Manger, Leovardiae 1772

ج ۲، ص ۳۹۲ — ۳۹۳. «دویره» کله سی ناشرک ظنی کی اسم خاص اولیوب اسم جنس در (بره تشنایدرك قیدینه کوره).

[۴] Notices et extraits, XV, part II, p. 432-433. عینی خریطه حقنده Yule ک Cathay and the way tither. vol. I, prelim. essay p. CCXXIII ادلی اثرینه باقکز. شویله Schuyler (تورکستان، ج ۲، ص ۱۳۰)، سهوا، شهرله مناستری جنوب ساحلده کوستر مشدرم.

آغز لرنده صو آلتنده اسکی بر شهرک خرابه لری موجوددر. بو کون «ایسیغ نول» ده آطه لر موجود دکدر. فقط صیغ قوملق [۱] موجوددر. کول ساحلی، ذکر ایدیلن نهرلرک آغزنده بر یارم آدا تشکیل ایدرکه، وقتیلر بر آدا اولسی محتملدر [۲].

کولک ساحلنده بر چوق اسکی ادوات و سائر بولنشدر. تمامیلر مجهول بر الفبا ایله یازیلش بر کتابه بی حاوی کوچوک بر قانديل، بالخاصه اهمیتی حائردر؛ حرفلردن بری «له ریج» ک فکر نیجه، مایخی یزیم یازیسنه قوتله مشابیه عرض ایتمکدهدر [۳]. اورتی آسیاده مایخی یزیمک انتشاری حقنده بالاده ذکر ایدیلن تاریخی معلومات، بو تخمیناتی حقیقته قریب کوسترمکدهدر.

[۱] قوسته نقو، تورکستان ساحسی، ج ۱، ص ۲۷۷ (روسجه)

[۲] بونک حقنده بنم روسجه اورتی آسیایه سیاحتم حقنده کی راپورمه باقکنز: (ص ۴۶). بواوردی اون بشجی عصرده ایسیغ کولده کائن قوی-سو Koi-su آطه سی اوزرنده برقلعه انشا ایدلیدی حقنده محمدحیدرک «تاریخ رشیدی ده» کی افاداتی موجوددر. (برآز اول ذکر ایدیلان روسجه ائرمده کی عجمجه متنه (ص ۵۰) باقکنز؛ و «میرزا محمدحیدر» ک تاریخ رشیدی، انگلیزجه ترجمه سنه: (englishe version, ed by N. Elias, the translation by E.D. Ross, Lond. 1895 p. 78-79). اون التنجی عصرده آدات اورتی دن غایب اولسی حقنده ساکت اولان «محمدحیدر» کول حقنده کی مفصل تعریفانده الیوم؛ بویوک مقیاسده قره به اخراج ایدیلن اتقاض و طوغله لر دن بحث ایتمدیکنه نظرأ؛ بحق قبول ایدیلر بیلیرکه، آدا، صوک، زمانده احتمال بر حرکت ارض نتیجه سنده غایب اولشدر. بو شهرک دیوار و اتقاضنک صو آلتنده موجودیتی شبهه لیدر.

(۳) شویله ر، تورکستان، ج ۲، ص ۱۳۰. بو قانديک الیوم نرده بولوندیغنی مع التأسف اوکره نه مدم.